

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การเสนอผลการวิจัย และอภิปรายผลในบทนี้ ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานของเกษตรกร (2) การปฏิบัติตามรูปแบบโครงการ (3) การได้รับประโยชน์จากโครงการ (4) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ (5) เปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมบางประการแตกต่างกันต่อการดำเนินโครงการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับปรุงที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าว มีรายละเอียดสภาพทางสังคม (ตามที่ได้แสดงไว้ใน ตารางที่ 4.1) ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 90.0 เป็นชาย และส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10.0 เป็นหญิง

อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.3 ปี และมีระดับอายุที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อายุสูงสุด 79 ปี และต่ำสุด 30 ปี เกษตรกร ร้อยละ 40.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เกษตรกรร้อยละ 28.8 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เกษตรกรร้อยละ 21.8 มีอายุมากกว่า 60 ปี และเกษตรกรร้อยละ 8.8 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 80.6 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 และรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 12.4 สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และเกษตรกรร้อยละ 7.0 สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และสำเร็จการศึกษาอื่นๆ เช่น ประกาศนียบัตรวิชาชีพเกษตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ในแต่ละครัวเรือนของเกษตรกรมีสมาชิกเฉลี่ย 5.3 คน ครัวเรือนที่มีสมาชิกมากที่สุด 12 คนและครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อยที่สุด 1 คน ส่วนมากหรือร้อยละ 71.7 มีสมาชิกตั้งแต่ 4-6 คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวเกษตรกรส่วนมากในชนบท ยังมีสภาพเป็นครอบครัวขยาย เพื่อใช้แรงงานประกอบอาชีพการเกษตร จึงต้องมีบุตรมาก

ตารางที่ 4.1 จำนวนเกษตรกรแยกตามสภาพทางสังคม

สภาพทางสังคม	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	153	90.0
หญิง	17	10.0
อายุ		
30-40 ปี	15	8.8
41-50 ปี	49	28.8
51-60 ปี	69	40.6
มากกว่า 60 ปี	37	21.8
อายุเฉลี่ย 53.3 ปี สูงสุด 79 ปี และต่ำสุด 30 ปี		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	21	12.4
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	137	80.6
มัธยมศึกษาและอื่น ๆ	12	7.0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	14	8.3
4-6 คน	122	71.7
7-9 คน	30	17.7
10-12 คน	4	2.3
สมาชิกเฉลี่ย 5.3 คน สูงสุด 12 คน และต่ำสุด 1 คน		

2) สภาพทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับปรุงที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าว มีรายละเอียดสภาพทางเศรษฐกิจ (ตามที่ได้แสดงไว้ใน ตารางที่ 4.2) ดังนี้

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 95.9 มีอาชีพหลักในการทำนาและรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 2.9 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรร้อยละ 1.2 มีอาชีพทำไร่

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 38.8 มีอาชีพทำไร่ และรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 38.3 มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 17.6 มีอาชีพอื่น ๆ ที่จะหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวเช่น จับปลาเชื่อนอุปรัตน์ ก่อสร้าง ค้าขาย รับจ้างทั่วไปทั้งในตัวเมืองขอนแก่นและต่างจังหวัด และเกษตรกรร้อยละ 5.3 มีอาชีพทำนา

รายได้ที่เป็นเงินสด (พ.ศ.2537-เม.ย.2538) พบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 21,408.8 บาท ต่อปี และมีรายได้ที่แตกต่างกันกล่าวคือ มีรายได้สูงสุด 100,000 บาทต่อปี รายได้ต่ำสุด 2,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 32.9 มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 27.1 มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 25.9 มีรายได้ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 14.1 มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อปีขึ้นไป

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า แต่ละครัวเรือนของเกษตรกรมีแรงงานเฉลี่ย 4.2 คน ครัวเรือนที่มีแรงงานมากที่สุด 10 คน และมีแรงงานน้อยที่สุด 1 คน ครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 59.3 มีจำนวนแรงงาน 4-5 คน ร้อยละ 26.5 มีจำนวนแรงงาน ไม่เกิน 3 คน และครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 14.1 มีแรงงานตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป

การอพยพไปทำงานที่อื่น (2536-2537) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 61.8 ไม่มีการอพยพ และเกษตรกรส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 38.2 มีการอพยพไปทำงานที่อื่น โดยแยกออกได้ครอบครัวละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ครอบครัวละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ครอบครัวละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 ครอบครัวละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกษตรกรได้รับเกษตรกรชาตินี้แล้ว จึงมีการเคลื่อนย้ายออกไปหาอาชีพเสริมให้ครอบครัว

พื้นที่ถือครอง พบว่า เกษตรกร มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยครัวเรือนละ 31.0 ไร่ ครอบครัวที่มีพื้นที่มากที่สุด 90 ไร่ และครอบครัวที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 5 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 38.8 มีพื้นที่ตั้งแต่ 31-45 ไร่ เกษตรกร ร้อยละ 21.8 มีพื้นที่ตั้งแต่ 15-30 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 20.6

มีพื้นที่ต่ำกว่า 15 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 18.8 มีพื้นที่มากกว่า 45 ไร่

การใช้น้ำประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนมาก หรือร้อยละ 91.2 อาศัยน้ำฝนในการประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนที่เหลือเกษตรกรร้อยละ 8.8 อาศัยน้ำชลประทาน ทั้งนี้เพราะว่าเกษตรกรส่วนมากมีพื้นที่อยู่นอกเขตชลประทานจึงต้องอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว

ความเพียงพอของปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 80.6 มีน้ำทำการเกษตรไม่เพียงพอและส่วนที่เหลือเกษตรกรร้อยละ 19.4 มีน้ำทำการเกษตรเพียงพอทั้งนี้เป็นเพราะ การประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น / ส่วนมากอาศัยน้ำฝน และก็ประสบสภาวะฝนทิ้งช่วงอยู่เสมอจึงทำให้น้ำในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอ

สัตว์เลี้ยง พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 62.6 เลี้ยงสัตว์พวก โค-กระบือ และรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 21.6 เลี้ยงไก่ เกษตรกรร้อยละ 7.6 เลี้ยงสุกร และเกษตรกรร้อยละ 8.2 เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ เพื่อใช้งาน และไว้ขาย เช่น ม้า นกกระทา

ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.1 มีปัญหาน้ำไม่เพียงพอและรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 11.8 มีปัญหาด้านการตลาด เกษตรกรร้อยละ 8.2 มีปัญหาดินไม่ดี เกษตรกรร้อยละ 7.6 มีปัญหาขาดแรงงาน เกษตรกรร้อยละ 5.3 มีปัญหาขาดความรู้ทางวิชาการในการประกอบอาชีพ

ลักษณะดินของพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.6 จะมีลักษณะสภาพพื้นที่ทำการเกษตรเป็นดินทราย และรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 20.0 มีลักษณะพื้นที่เป็นดินเหนียว เกษตรกรร้อยละ 20.0 มีลักษณะสภาพพื้นที่เป็นดินร่วน และเกษตรกรร้อยละ 2.4 มีลักษณะสภาพพื้นที่อย่างอื่น เช่น มีลักษณะสภาพพื้นที่เป็นดินกรวด

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 71.8 มีลักษณะพื้นที่เป็นนาดอน เกษตรกร ร้อยละ 19.4 มีลักษณะพื้นที่เป็นนาลุ่ม และเกษตรกร ร้อยละ 8.8 มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ดอน

ผลการวิจัยสภาพทางเศรษฐกิจนี้ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ นิทัศน์สิทธิ์ ฉายะภูติ (2521) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรในหมู่บ้านที่มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า หมู่บ้านที่มีน้ำเพียงพอ มีรายได้และมีโอกาสในการทำเกษตรสูงกว่าหมู่บ้านที่มีน้ำไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามสภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
อาชีพหลัก		
ทำนา	163	95.9
ทำไร่	2	1.2
เลี้ยงสัตว์	5	2.9
อื่น ๆ	-	-
อาชีพรอง		
ทำนา	9	5.3
ทำไร่	66	38.8
เลี้ยงสัตว์	65	38.3
อื่น ๆ	30	17.6
รายได้ที่เป็นเงินสดจากการเกษตร (พ.ศ.37-เม.ย.38)		
น้อยกว่า 10,000 บาท	56	32.9
10,001-20,000 บาท	46	27.1
20,001-30,000 บาท	44	25.9
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	24	14.1
รายได้เฉลี่ย 21,408.8 บาท สูงสุด 100,000 บาท และต่ำสุด 2,000 บาท		
จำนวนแรงงาน		
ไม่เกิน 3 คน	45	26.5
4-5 คน	101	59.3
6 คนขึ้นไป	24	14.1
แรงงานเฉลี่ย 4.2 คน สูงสุด 10 คน และต่ำสุด 1 คน		

ตารางที่ 4.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามสภาพทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
การอพยพ (2536-2537)		
ไม่มี	104	61.8
มี	66	38.2
1 คน	24	14.1
2 คน	30	17.0
3 คน	11	6.5
5 คน	1	0.6
พื้นที่ถือครอง		
น้อยกว่า 15 ไร่	35	20.6
15 - 30 ไร่	37	21.8
31 - 45 ไร่	66	38.8
มากกว่า 45 ไร่	32	18.8
พื้นที่เฉลี่ย 31.0 ไร่ สูงสุด 90 ไร่ และต่ำสุด 5 ไร่		
การใช้น้ำประกอบอาชีพ		
น้ำฝน	155	91.2
น้ำชลประทาน	15	8.8
ความเพียงพอของปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตร		
เพียงพอ	33	19.4
ไม่เพียงพอ	137	80.6

ตารางที่ 4.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามสภาพทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
สัตว์เลี้ยง		
โค-กระบือ	107	62.6
สุกร	13	7.6
ไก่	36	21.6
อื่น ๆ	14	8.2
ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร		
น้ำไม่เพียงพอ	114	67.1
ดินไม่ดี	14	8.2
ขาดแรงงาน	13	7.6
ขาดความรู้ทางวิชาการ	9	5.3
ตลาด	20	11.8
ลักษณะดินของพื้นที่ทำการเกษตร		
ดินทราย	98	57.6
ดินเหนียว	34	20.0
ดินร่วน	34	20.0
ดินอื่น ๆ	4	2.4
ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ทำการเกษตร		
นาลุ่ม	33	19.4
นาดอน	122	71.8
ที่ดอน	15	8.8

4.2 ลักษณะการดำเนินโครงการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการปรับปรุงที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าวนี้ เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับด้าน (1) การประชาสัมพันธ์โครงการ (2) การคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ (3) การคัดเลือกเกษตรกร (4) การให้สินเชื่อโครงการ (5) การฝึกอบรมเกษตรกร (6) การติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. โดยผลการวิจัย และอภิปรายผลสามารถเสนอในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์โครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ใน ตารางที่ 4.3 สามารถสรุปการประชาสัมพันธ์ของโครงการได้ดังนี้

ช่วงเวลาประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 88.8 ได้รับการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการปรับปรุงที่ดินในเวลาช่วงเช้า เกษตรกรร้อยละ 8.8 ในเวลาช่วงบ่าย เกษตรกรร้อยละ 2.4 ในช่วงเวลากลางคืน เกษตรกรบอกว่าเวลาช่วงเช้าเป็นเวลาที่มีพนักงานสินเชื่อธนาคารออกพื้นที่ติดตามหนี้สิน และประชุมกลุ่มลูกค้าธนาคาร ประกอบกับเป็นเวลาที่มีผู้นำของหมู่บ้านจะประกาศหรือมีการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าว ให้ลูกบ้านได้ทราบเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

วิธีการประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 85.2 ได้รับการประชาสัมพันธ์โดยวิธีการจัดประชุมกลุ่มลูกค้าธนาคาร เกษตรกรร้อยละ 11.2 ได้รับการประชาสัมพันธ์จากการประกาศหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน เกษตรกรร้อยละ 1.8 ได้รับการประชาสัมพันธ์เมื่อมีเวลาได้พบปะส่วนตัวกับพนักงาน ธ.ก.ส. และเกษตรกรร้อยละ 1.8 ได้รับการประชาสัมพันธ์จากเกษตรกรในหมู่บ้านบอกต่อกันมา

สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 80.6 ได้รับทราบจากวิธีการบรรยายในที่ประชุมของพนักงาน ธ.ก.ส. เกษตรกรร้อยละ 14.7 ได้รับทราบจากสื่อทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน เกษตรกรร้อยละ 3.5 ได้รับทราบจากสื่อที่เป็นลูกค้าธ.ก.ส. ด้วยกันไปบอกให้ทราบ และเกษตรกรร้อยละ 1.2 ได้รับทราบจากสื่อที่เป็นเอกสารโครงการ

จำนวนครั้งที่ได้รับทราบ และเนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรได้รับทราบการประชาสัมพันธ์โครงการ โดยแยกออกตามประเด็นของเรื่องเทียบเป็นร้อยละ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90 ได้รับจากการประชุมมากที่สุด เกษตรกรร้อยละ 28.3 ได้ทราบจากหอกระจายข่าว เกษตรกรร้อยละ 12.4 ได้ทราบจากการได้พบปะส่วนตัวกับพนักงานของธนาคาร เกษตรกร

ร้อยละ 5.9 ได้ทราบจาก

กลุ่มลูกค้าของธนาคารด้วยกันบอกให้ทราบ ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ทุกครั้งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกู้เงิน ร้อยละ 87.6 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคืนเงินกู้ ร้อยละ 74.1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์โครงการ ร้อยละ 63.5 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ร้อยละ 50.0 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ ร้อยละ 48.2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคัดเลือกเกษตรกร ร้อยละ 40.0 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ตารางที่ 4.3 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามลักษณะการได้รับข้อมูลจาก การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการของ ธ.ก.ส. ชอนแก่น

การดำเนินงาน	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
ช่วงเวลาประชาสัมพันธ์		
เช้า	151	88.8
บ่าย	15	8.8
กลางคืน	4	2.4
วิธีการ		
ประชุม	145	85.2
ประกาศหอกระจายข่าว	19	11.2
พบปะส่วนตัว	3	1.8
ให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	3	1.8
สื่อที่ใช้		
การบรรยายในที่ประชุม	137	80.6
หอกระจายข่าว	25	14.7
เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	6	3.5
เอกสาร	2	1.2

ตารางที่ 4.3 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามลักษณะการได้รับข้อมูลจาก การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการของ ธ.ก.ส. ขอนแก่น (ต่อ)

การดำเนินงาน	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
จำนวนครั้งที่ได้รับทราบจากวิธีการประชาสัมพันธ์		
ประชุม	153	90.0
หอกระจายข่าว	48	28.3
พบปะส่วนตัว	21	12.4
เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	10	5.9
เนื้อหาที่ประชาสัมพันธ์		
วิสัยทัศน์	170	100.0
วิธีการคืนเงินกู้	147	87.6
วัตถุประสงค์ของโครงการ	126	74.1
วิธีดำเนินโครงการ	108	63.5
การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ	85	50.0
การคัดเลือกเกษตรกร	82	48.2
การติดตามโครงการ	68	40.0

2) การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.4 สามารถสรุปการคัดเลือกได้ดังนี้

การเข้าร่วมพิจารณาเลือกพื้นที่จากพนักงาน ธ.ก.ส. พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.6 ระบุว่าพนักงาน ธ.ก.ส. ไม่ได้ร่วมพิจารณาเลือกพื้นที่กับเกษตรกร เพราะมีภารกิจด้านอื่น ๆ มาก เกษตรกรร้อยละ 39.4 พนักงาน ธ.ก.ส.มีส่วนร่วมพิจารณาเลือกพื้นที่กับเกษตรกร

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.7 มีลักษณะพื้นที่เป็นนาตอน เกษตรกร ร้อยละ 28.8 มีลักษณะพื้นที่เป็นนาลุ่ม และเกษตรกร ร้อยละ 6.5 มีลักษณะพื้นที่

เป็นที่ดอน

ลักษณะของดิน พบว่า ลักษณะของดินที่เกษตรกรเลือกเป็นพื้นที่ขุดบ่อน้ำมีลักษณะหลายชนิดด้วยกันโดยเรียงตามลำดับได้ คือ เกษตรกรร้อยละ 47.1 มีลักษณะพื้นที่เป็นดินทราย เกษตรกรร้อยละ 23.5 มีลักษณะพื้นที่เป็นดินร่วน เกษตรกรร้อยละ 22.9 มีลักษณะพื้นที่เป็นดินเหนียว และเกษตรกรร้อยละ 6.5 มีลักษณะพื้นที่เป็นดินชนิดอื่นๆ เช่นมีลักษณะเป็นดินกรวด

การร่วมคัดเลือกพื้นที่ของพนักงาน ธ.ก.ส.กับเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.7 พนักงาน ธ.ก.ส. จะปล่อยให้เกษตรกรตัดสินใจเลือกพื้นที่เองตามความพอใจ เกษตรกรร้อยละ 16.5 มีพนักงาน ธ.ก.ส. ออกร่วมพิจารณาพื้นที่กับเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 11.8 เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. จะให้ตัวแทนบริษัทร่วมพิจารณากับเกษตรกรเอง และเกษตรกรร้อยละ 10.0 พนักงาน ธ.ก.ส. ไม่ได้ร่วมพิจารณาเลย

ผลการวิจัยการคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ อานนท์ อาภาภิรมย์ (2525) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทของสภาตำบล กับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพน้ำในฤดูแล้ง ขนาดความจุของแหล่งน้ำ ทำเลที่ตั้งของแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ระดับ .05

ตารางที่ 4.4 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามการคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ

การคัดเลือก	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ร่วมพิจารณาเลือกพื้นที่		
ร่วมพิจารณา	67	39.4
ไม่ร่วมพิจารณา	103	60.6
ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่		
นาลุ่ม	49	28.8
นาดอน	110	64.7
ที่ดอน	11	6.5

ตารางที่ 4.4 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแยกตามการคัดเลือกพื้นที่ชลประทาน (ต่อ)

การคัดเลือก	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
ลักษณะของดิน		
ดินร่วน	40	23.5
ดินเหนียว	39	22.9
ดินทราย	80	47.1
อื่น ๆ	11	6.5
การร่วมคัดเลือกพื้นที่ของพนักงาน ธ.ก.ส.กับเกษตรกร		
ตัดสินใจเลือกร่วมกัน	28	16.5
สั่งให้ตัวแทนบริษัทร่วมพิจารณา	20	11.8
ให้เกษตรกรตัดสินใจเอง	105	61.7
ไม่ได้ร่วมพิจารณา	17	10.0

3) การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.5 สามารถสรุปการคัดเลือกเกษตรกรได้ดังนี้ การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ พบว่า ปี 2532 มีเกษตรกรเข้าร่วมคิดเป็น ร้อยละ 24.1 ปี 2533 มีเกษตรกรเข้าร่วมคิดเป็น ร้อยละ 12.9 ปี 2534 มีเกษตรกรเข้าร่วม คิดเป็น ร้อยละ 47.1 ปี 2535 มีเกษตรกรเข้าร่วมคิดเป็น ร้อยละ 15.9

เกษตรกรที่มีพื้นที่ตรงตามเกณฑ์ของโครงการ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 91.2 มีพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ของโครงการ คือไม่น้อยกว่า 6 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 8.8 มีพื้นที่ไม่ตามหลักเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรที่จะใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำแต่ละคน หรือแต่ละกิจกรรมไม่เหมือนกัน เกษตรกรบางคนเล็งเห็นว่าใช้เป็นแหล่งเก็บน้ำเพื่อใช้รดไม้ผล หรือเพื่อใช้อุปโภคและเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง จึงมีพื้นที่เฉพาะบริเวณที่ชลประทาน

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐพร เพ็ญสุภา (2532) ที่ได้ทำการศึกษา

รูปแบบการพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสาน ในพื้นที่ส่วนตัวเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น พบว่า การทำเกษตรผสมผสานในระดับครัวเรือน เป็นลักษณะการนำเอากิจกรรมต่าง ๆ ที่มีศักยภาพมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน โดยการขุดบ่อน้ำต้น เลี้ยงปลาในนาข้าว และปลูกพืชผักในฤดูแล้ง ในพื้นที่ รายละเอียด 1-5 ไว้

วิธีคัดเลือก พบว่า เกษตรกรส่วนมากหรือร้อยละ 80 ได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการจัดประชุมลูกค้าย เกษตรกรร้อยละ 17.1 ไปสมัครเอง และเกษตรกรร้อยละ 2.9 ได้รับคัดเลือกจากการพบปะส่วนตัวกับพนักงาน ธ.ก.ส.

จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตามหลักเกณฑ์ต่างๆ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 71.2 มีพื้นที่แปลงเดียวกันไม่น้อยกว่า 6 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 61.8 เคยเป็นลูกค้าที่ดี เกษตรกรร้อยละ 53.5 มีความขยันอยากที่จะเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 52.4 สมาชิกกลุ่มลูกค้าด้วยกันเห็นชอบ และเกษตรกรร้อยละ 45.9 มีแรงงานเพียงพอในการประกอบอาชีพ

ผลการวิจัยนี้ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2530) เรื่องบทบาทของ ธ.ก.ส. กับการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อการเกษตรได้ทำการที่จะอยู่รอดทางการเงิน ทำให้ ธ.ก.ส. ต้องพิจารณาในการคัดเลือกลูกค้า ทั้งนี้เพื่อให้หนี้สินน้อยที่สุด ลูกค้าที่ผ่านการคัดเลือกคือผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ

ตารางที่ 4.5 จำนวนเกษตรกรแยกตามการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ

การคัดเลือก	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
ปีที่คัดเลือกเกษตรกร		
2532	41	24.1
2533	22	12.9
2534	80	47.1
2535	27	15.9

ตารางที่ 4.5 จำนวนเกษตรกรแยกตามการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

การคัดเลือก	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
เกษตรกรที่สมัครที่ตรงตามเกณฑ์ของโครงการ		
ตรงตามหลักเกณฑ์ คือ ไม่น้อยกว่า 6 ไร่	155	91.2
ไม่ตามหลักเกณฑ์	15	8.8
วิธีการคัดเลือก		
จัดประชุม	136	80.0
เกษตรกรสมัครเอง	29	17.1
พบปะส่วนตัว	5	2.9
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ		
มีที่ดินไม่น้อยกว่า 6 ไร่	121	71.2
มีแรงงานเพียงพอ	78	45.9
มีความชำนาญ	91	53.5
เคยเป็นลูกค้าที่ดี	105	61.8
สมาชิกกลุ่มลูกค้าเห็นชอบ	89	52.4

4) การให้บริการสินเชื่อตามโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.6 สามารถสรุปการให้สินเชื่อโครงการได้ดังนี้

เงินกู้จากโครงการ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.9 มีการกู้เงินจากโครงการเต็มจำนวน 30,000 บาท ร้อยละ 46.5 มีการกู้เงินเฉพาะค่าชุดบ่อจำนวน 22,000 บาท และร้อยละ 0.6 จำไม่ได้ เมื่อสอบถามจากเกษตรกรถึงสาเหตุที่ไม่กู้เต็มจำนวนทุกราย เพราะ เกษตรกรไม่อยากจะเป็นหนี้มาก และบางรายมีเครื่องสูบน้ำอยู่แล้ว

การกู้เงินระยะสั้นของโครงการ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 43.5 มีการกู้เงินระยะสั้นเป็นบางปี เกษตรกรร้อยละ 31.2 มีการกู้ทุกปี และเกษตรกรร้อยละ 25.3 ไม่ได้กู้ จากการสอบถามเกษตรกรถึงสาเหตุที่ไม่กู้เงินมาประกอบกิจกรรมทุกปี เพราะว่าบางปีพื้นที่ต้องประสบภัยธรรมชาติ ฝนแล้ง

ผลการวิจัยนี้ ได้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับผลการศึกษาของอัมมาร์ สยามวารา(ม.ป.ป.) ที่ศึกษาเรื่องตลาดสินเชื่อในชนบทไทย จากการศึกษาพบว่า แหล่งสินเชื่อไม่ว่าจะอยู่ในระบบหรือนอกระบบก็ดี ล้วนแต่มีความถนัดในการให้สินเชื่อระยะสั้น

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้น พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.7 เสียค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้น ร้อยละ 11-12 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 5.8 เสียค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้น มากกว่า 12 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 29.4 จำไม่ได้ เกษตรกรบอกว่าไม่ได้ตรวจสอบผลการชำระของธนาคาร

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.0 เสียค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวร้อยละ 9-10 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 5.9 เสียค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวร้อยละ 11-12 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 47.0 จำไม่ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของโครงการไม่แน่นอน เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

หลักประกันเงินกู้ระยะสั้น พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 74.7 ใช้สมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารด้วยกันเป็นผู้ค้ำประกัน เกษตรกรร้อยละ 20 ใช้พ่อสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน และเกษตรกรร้อยละ 5.3 ใช้ทั้งพ่อสังหาริมทรัพย์และสมาชิกค้ำประกัน ทั้งนี้เพราะ ธ.ก.ส. ให้ยัดระเบียบตามหลักเกณฑ์

หลักประกันเงินกู้ระยะยาว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 74.1 ใช้พ่อสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน เกษตรกรร้อยละ 16.5 ใช้พ่อสังหาริมทรัพย์และสมาชิกค้ำประกัน และเกษตรกรร้อยละ 9.4 ใช้สมาชิกค้ำประกันอย่างเดียว

สัญญาส่งคืนเงินกู้ระยะยาว พบว่า ได้มีการทำสัญญาส่งคืนเงินกู้ระยะยาว เกษตรกรร้อยละ 57.6 ส่งคืนภายใน 7 - 8 ปี เกษตรกรร้อยละ 7.7 ส่งคืนภายใน 5 - 6 ปี เกษตรกรร้อยละ 4.1 ส่งคืน ภายใน 3 - 4 ปี และเกษตรกรร้อยละ 30.6 จำไม่ได้ เกษตรกรให้เหตุผลว่า เมื่อถึงเวลายกกำหนดส่งคืนเงินกู้ จึงมีการตรวจสอบหลักฐาน หรือไปทำการตรวจสอบดูจาก ธ.ก.ส.

วิธีการจ่ายเงินกู้ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก หรือร้อยละ 97.1 ธนาคารเป็นผู้จ่ายให้

แก่บริษัทที่รับเหมาชุดบ่อเอง และเกษตรกรร้อยละ 2.9 ธนาคารจะจ่ายเงินกู้ให้แก่เกษตรกรในรูปเงินสด ทั้งนี้เพราะว่าเกษตรกรบางรายสามารถที่จะหาเครื่องจักรมาชุดบ่อน้ำได้ในราคาที่ถูกลงกว่า

ราคาจ้างเหมาชุดบ่อน้ำ พบว่า เกษตรกรมีการจ้างเหมาชุดบ่อน้ำในราคาแตกต่างกัน สามารถเรียงลำดับจำนวนเกษตรกรจากมากไปหาน้อย คือเกษตรกรร้อยละ 32.3 มีการจ้างเหมาลูกบาศก์เมตรละ 14-15 บาท เกษตรกรร้อยละ 7.1 มีการจ้างเหมาลูกบาศก์เมตรละ 12-13 บาท เกษตรกรร้อยละ 0.6 มีการจ้างเหมาลูกบาศก์เมตรละ 10-11 บาท เกษตรกรร้อยละ 1.2 มีการจ้างเหมาลูกบาศก์เมตรละ 8-9 บาท เกษตรกรร้อยละ 58.8 จำไม่ได้ เพราะผ่านมานานหลายปีแล้ว ส่วนราคาจ้างเหมาแตกต่างกัน เกษตรกรให้เหตุผลว่ามีผู้รับเหมาหลายบริษัทที่ได้รับชนะใบยื่นกับ ธ.ก.ส. บริษัทที่รับจ้างชุดราคาถูก เครื่องจักรมีไม่พอให้บริการแก่เกษตรกรประกอบกับใกล้ถึงฤดูฝน จึงทำให้เกษตรกรเลือกชุดกับบริษัทที่มีราคาแพงกว่า

ตารางที่ 4.6 จำนวนเกษตรกรแยกตามรายละเอียดการให้บริการสินเชื่อ ตามโครงการ

การกู้ยืม	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
จำนวนเงินที่กู้ยืม		
30,000 บาท	90	52.9
22,000 บาท	79	46.5
จำไม่ได้	1	0.6
การกู้เงินระยะสั้น		
กู้ทุกปี	53	31.2
กู้เป็นบางปี	74	43.5
ไม่ได้กู้	43	25.3
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้น		
11-12 บาท	110	64.7
มากกว่า 12 บาทขึ้นไป	10	5.9
จำไม่ได้	50	29.4
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาว		
9 -10 บาท	80	47.0
11-12 บาท	10	6.0
จำไม่ได้	80	47.0
หลักประกันเงินกู้ระยะสั้น		
อสังหาริมทรัพย์	34	20.0
สมาชิก	127	74.7

ตารางที่ 4.6 จำนวนเกษตรกรแยกตามรายละเอียดการให้บริการสินเชื่อตามโครงการ (ต่อ)

การกู้ยืม	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
อสังหาริมทรัพย์และสมาชิก	9	5.3
หลักประกันเงินกู้ระยะยาว		
อสังหาริมทรัพย์	126	74.1
สมาชิกค้ำประกัน	16	9.4
อสังหาริมทรัพย์และสมาชิก	128	16.5
สัญญาส่งคืนเงินกู้ระยะยาว		
3 - 4 ปี	7	4.1
5 - 6 ปี	13	7.7
7 - 8 ปี	98	57.6
จำไม่ได้	52	30.6
วิธีการจ่ายเงินกู้		
ธนาคารเป็นผู้จ่ายให้เอง	165	97.1
ธนาคารจ่ายเงินสดให้เกษตรกร	5	2.9
ราคาค่าจ้างเหมาะสมต่อน้ำ /ม. ³		
8 - 9 บาท	2	1.2
10 - 11 บาท	1	0.6
12 - 13 บาท	12	7.1
14 - 15 บาท	55	32.3
จำไม่ได้	100	58.8

ความสามารถในการส่งคืนเงินกู้ (ตามที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.7) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.5 มีการส่งทุกปีตามกำหนด เกษตรกรร้อยละ 5.3 มีการส่งไม่แน่นอนแล้วแต่จะมีเงิน และเกษตรกรร้อยละ 1.2 ไม่ได้ส่งทุกปีตามที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกอบอาชีพ ประสพกับสภาวะฝนแล้ง

จำนวนเงินกู้ที่ส่งคืน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 17.6 มีการส่งคืนเงินกู้ไปแล้ว อยู่ใน ช่วงระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 8.2 มีการส่งคืนต่ำกว่า 10,000 บาท เกษตรกรร้อยละ 7.1 มีการส่งคืนในช่วงระหว่าง 20,001- 29,999 บาท เกษตรกรร้อยละ 0.6 ส่งเงินกู้คืนไปหมดแล้ว และเกษตรกรร้อยละ 66.5 จำไม่ได้ เกษตรกรให้เหตุผลว่าต้องใช้เวลาค้นหาหลักฐานการส่งคืนเพราะผ่านมานานแล้ว

แหล่งเงินที่ส่งคืน ธ.ก.ส.ส่วนใหญ่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.1 ได้เงินมาจากการ ทำเกษตรในพื้นที่ 6 ไร่ที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 15.9 ได้เงินมาจากการรับจ้าง เกษตรกรร้อยละ 12.9 ได้เงินมาจากการทำเกษตรนอกพื้นที่ 6 ไร่ และเกษตรกร ร้อยละ 44.1 ได้เงินมาจากที่อื่น ๆ เช่น บุตร-หลานส่งมาให้ หรือจากการค้าขาย เป็นต้น

ตารางที่ 4.7 จำนวนเกษตรกรแยกตามความสามารถในการส่งคืนเงินกู้

ความสามารถ	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
การส่งคืนเงินกู้		
ส่งทุกปีตามที่กำหนด	159	93.5
ไม่ได้ส่งทุกปี	2	1.2
ส่งไม่แน่นอนแล้วแต่จะมีเงิน	9	5.3
จำนวนเงินกู้ที่ส่งคืน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	14	8.2
10,000 - 20,000 บาท	30	17.6
20,001 - 29,999 บาท	12	7.1
จำนวน 30,000 บาท	1	0.6
จำไม่ได้	113	66.5
แหล่งเงินที่ส่งคืน ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่ได้มาจาก		
ทำการเกษตรในพื้นที่ 6 ไร่ของโครงการ	46	27.1
ทำการเกษตรนอกพื้นที่ 6 ไร่	22	12.9
จากการรับจ้าง	27	15.9
อื่น ๆ	75	44.1

5) การฝึกอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.8 สามารถสรุปการฝึกอบรมได้ดังนี้

ผู้ให้การอบรม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.6 ได้รับการอบรมจากพนักงาน ของ ธ.ก.ส. ประจำหน่วยอำเภอ และรองลงมาตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 25.9 ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลประจำอำเภอ เกษตรกรร้อยละ 21.8 ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. ประจำสาขา และเกษตรกรร้อยละ 7.6 จากบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ บุคคลที่ประสบความสำเร็จของแต่ละกิจกรรม และจากวิทยากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับเชิญ

เรื่องที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.6 ได้รับการฝึกอบรม เรื่องการทำไร่นาสวนผสม เกษตรกรร้อยละ 62.4 ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการปลูกไม้ผล เกษตรกรร้อยละ 53.5 ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการปลูกผัก เกษตรกรร้อยละ 35.9 ได้รับการฝึกอบรมการปลูกพืชทั่วไป และเกษตรกรร้อยละ 18.2 ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องอื่น เกษตรกรบอกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา การขยายพันธุ์ไม้ผล

สื่อที่วิทยากรใช้ในการอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.4 ระบุว่าวิทยากรใช้คำพูด บรรยายอย่างเดียว เกษตรกรร้อยละ 21.2 ระบุว่าวิทยากรใช้สื่อที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับ กิจกรรมนั้น ๆ ให้ศึกษา เกษตรกรร้อยละ 18.8 ระบุว่ามีการใช้สื่อที่เป็นรูปภาพ เกษตรกร ร้อยละ 18.8 ระบุว่าใช้สื่อที่เป็นตัวอย่างของจริง เกษตรกรร้อยละ 8.2 ระบุว่าวิทยากร ใช้สื่ออย่างอื่น เช่น การฉายสไลด์ และเกษตรกรร้อยละ 4.1 ระบุว่าใช้ภาพจากวิดีโอ

วิธีการฝึกอบรม เกษตรกรระบุว่า วิทยากรที่มาให้การอบรม ร้อยละ 89.4 ใช้วิธีการ บรรยายและรองลงมาตามลำดับ วิทยากรร้อยละ 20.6 ใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม วิทยากรร้อยละ 17.6 ใช้วิธีการไปศึกษาดูงานในสนาม วิทยากรร้อยละ 10.1 ใช้วิธีการสาธิตในบางเรื่อง ร้อยละ 4.1 ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติ และวิทยากรร้อยละ 7.6 ใช้วิธีอื่น ๆ จากการสอบถาม เกษตรกรบอกว่าให้ดูวิดีโอ

ระยะเวลาที่จัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง พบว่า เกษตรกรส่วนมากหรือ ร้อยละ 87.6 ระบุว่าใช้เวลา 1 วัน เกษตรกรร้อยละ 2.4 ระบุว่าใช้เวลา 2 วัน เกษตรกรร้อยละ 0.6 ระบุว่าใช้เวลา 3 วัน และเกษตรกรร้อยละ 9.4 ระบุว่าไม่เคยได้รับการฝึกอบรม เกษตรกร ให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาว่าง หรือติดภารกิจอย่างอื่น

ตารางที่ 4.8 จำนวนเกษตรกรแยกตามลักษณะการฝึกอบรม

การฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ให้การอบรม		
พนักงาน ธ.ก.ส.หน่วยอำเภอ	137	80.6
พนักงาน ธ.ก.ส.จากสาขา	37	21.8
เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล	44	25.9
อื่น ๆ	13	7.6
เรื่องที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรม		
การทำไร่นาสวนผสม	154	90.6
การปลูกไม้ผล	106	62.4
การปลูกผัก	91	53.5
การปลูกพืชทั่วไป	61	35.9
อื่น ๆ	31	18.2
สื่อที่วิทยากรใช้ในการฝึกอบรม		
ใช้วิธีการบรรยาย	157	92.4
ตัวอย่างของจริง	32	18.8
รูปภาพ	32	18.8
เอกสาร	36	21.2
วีดิทัศน์	7	4.1
อื่น ๆ	14	8.2
วิธีฝึกอบรมที่ใช้		
การบรรยาย	152	89.4
การสาธิต	17	10.1
การศึกษาดูงาน	30	17.6
การอภิปรายกลุ่ม	35	20.6
การฝึกปฏิบัติ	7	4.1

ตารางที่ 4.8 จำนวนเกษตรกรแยกตามลักษณะการฝึกอบรม (ต่อ)

การฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
อื่น ๆ	13	7.6
ระยะเวลาที่จัดฝึกอบรมแต่ละครั้ง	(N=170)	
1 วัน	149	87.6
2 วัน	4	2.4
3 วัน	1	0.6
ไม่เคยรับการอบรม	16	9.4

6) การติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.9 สามารถสรุปการติดตามโครงการได้ดังนี้
ตรวจสอบรูปร่างและขนาดบ่อ เกษตรกรระบุว่า พนักงาน ธ.ก.ส. ร้อยละ 68.8 มีการออกไปตรวจสอบ ร้อยละ 31.2 ไม่ไปตรวจสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานของธนาคารไม่มีเวลาเนื่องจากมีงานอย่างอื่นมาก และหน่วย ธ.ก.ส.อำเภอ ไม่ได้มอบหมายให้พนักงานสินเชื่อคนใดคนหนึ่งรับผิดชอบโครงการโดยตรง

การตรวจรับบ่อน้ำ เกษตรกรระบุว่า พนักงาน ธ.ก.ส. ร้อยละ 67.6 ได้ไปร่วมตรวจรับบ่อน้ำร่วมกับเกษตรกร และอีกร้อยละ 32.4 ไม่ได้ไปร่วมตรวจรับโดยให้เกษตรกรตรวจรับเอง

การให้คำแนะนำประกอบกิจกรรม เกษตรกรระบุว่า พนักงานของธนาคาร ร้อยละ 60.6 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปลูกพืชผัก ร้อยละ 47.6 แนะนำเกี่ยวกับการปลูกพืชไร่ ร้อยละ 45.3 แนะนำเกี่ยวกับการปลูกไม้ผล และร้อยละ 35.9 ไม่ได้ให้คำแนะนำ

ตารางที่ 4.9 จำนวนเกษตรกรแยกตามการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

การติดตามงานของพนักงาน ธ.ก.ส.	จำนวน (N=170)	ร้อยละ (100)
ตรวจสอบรูปร่างและขนาดบ่อ		
มี	117	68.8
ไม่มี	53	31.2
การตรวจรับบ่อน้ำ		
ร่วมตรวจรับกับเกษตรกร	115	67.6
ไม่ได้ร่วม แต่ให้เกษตรกรตรวจรับเอง	55	32.4
การให้คำแนะนำประกอบกิจกรรม		
ปลูกพืชผัก	103	60.6
ปลูกพืชไร่	81	47.6
ปลูกไม้ผล	77	45.3
ไม่ได้ให้คำแนะนำ	61	35.9

4.3 การได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

ในส่วนเกี่ยวกับผลประโยชน์ ที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าวนี้ เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้น้ำจากบ่อของ โครงการปลูกพืช ถุดแล้ง ในปี 2536 และ ปี 2537 ด้วยเหตุผลเพราะว่าต้องการเปรียบเทียบ การประกอบ กิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี และเกษตรกรยังสามารถพอให้ข้อมูลได้ โดยตัวผู้วิจัยเอง ได้คัด เอาชนิดพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นส่วนมากจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปี มาทำการศึกษา ได้แบ่งชนิด ของกิจกรรมออกเป็น การปลูกข้าว การปลูกพืชผัก การปลูกพืชไร่ การปลูกไม้ผล โดยผล การวิจัยและอภิปรายผล สามารถเสนอผลได้ตามแต่ละประเด็น ดังนี้

การปลูกพืชถุดแล้ง ปี 2536 ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.10 เกษตรกรระบุว่า มีการปลูกพืชที่สำคัญสามารถเรียงลำดับตามจำนวนเกษตรกรจากมากไปหาน้อย พบว่าข้าวมี

เกษตรกรปลูกจำนวน 34 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 7 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 6,250 บาท พืชผักประเภท ถั่วฝักยาว แดงร้าน ผักกาด พริก มีเกษตรกรปลูกจำนวน 29 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 0.7 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 42,579.30 บาท ไม้ผลประเภท มะม่วง มะขามหวาน น้อยหน่า มีเกษตรกรปลูกจำนวน 11 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 1.2 ไร่ แต่ยังไม่ได้รับผลผลิต ถั่วเหลืองมีเกษตรกรปลูกจำนวน 7 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 10.7 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 19,142.8 บาท แดงโม มีเกษตรกรปลูกจำนวน 3 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 2 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 8,500 บาท

การปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2537 ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.11 เกษตรกรระบุว่า ชาวมีเกษตรกรปลูกจำนวน 27 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 5 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 5,430 บาท พืชผัก ประเภทถั่วฝักยาว แดงร้าน ผักกาด พริก มีเกษตรกรปลูกจำนวน 6 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 0.3 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 1,997.6 บาท ไม้ผลประเภท มะม่วง มะขามหวาน น้อยหน่า มีปลูกไว้ตั้งแต่ปี 2536 ยังไม่ได้รับผลผลิต ถั่วเหลือง มีเกษตรกรปลูกจำนวน 12 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 3.7 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 8,848.3 บาท แดงโม มีเกษตรกรปลูก จำนวน 2 ราย มีพื้นที่เฉลี่ยรายละ 2.5 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยรายละ 9,100 บาท

ตารางที่ 4.10 จำนวนเกษตรกรแยกตาม การใช้น้ำจากบ่อปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2536

ชนิดพืชที่ปลูก	จำนวนคนที่ปลูก (ราย)	พื้นที่เฉลี่ยต่อราย (ไร่)	รายได้เฉลี่ยต่อราย (บาท)
ข้าว	34	7	6,250.0
ถั่วฝักยาว แดงร้าน ผักกาด พริก	29	0.7	42,579.3
มะม่วง มะขามหวาน น้อยหน่า	11	1.2	-
ถั่วเหลือง	7	10.7	19,142.8
แดงโม	3	2	8,500.0

ตารางที่ 4.11 จำนวนเกษตรกรแยกตาม การใช้น้ำจากบ่อปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2537

ชนิดพืชที่ปลูก	จำนวนคนที่ปลูก (ราย)	พื้นที่เฉลี่ยต่อราย (ไร่)	รายได้เฉลี่ยต่อราย (บาท)
ข้าว	27	5	5,430.0
ถั่วเหลือง	12	3.7	8,848.3
มะม่วง มะขามหวาน น้อยนา	11	1.2	-
ถั่วฝักยาว แตงร้าน ผักกาด พริก	6	0.3	1,997.6
แตงโม	2	2.5	9,100.0

การใช้ประโยชน์จากน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.3 ใช้น้ำจากบ่อโครงการ เพื่ออาบชำระร่างกาย เกษตรกรร้อยละ 75.9 ใช้ล้างภาชนะ เกษตรกรร้อยละ 9.4 ใช้น้ำจากบ่อเพื่อทำประโยชน์อื่น ๆ ได้แก่ เป็นแหล่งหาอาหาร ชักผ้า และร้อยละ 1.2 เก็บน้ำไว้ใช้ดื่ม

เลี้ยงปลา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.2 มีการเลี้ยงปลา และเกษตรกรร้อยละ 18.8 ไม่ได้เลี้ยงปลา เกษตรกรบอกว่าบ่อไม่มีน้ำตลอดปี และเลี้ยงปลาเพื่อเป็นอาหารเท่านั้น

การใช้พื้นที่เพาะปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.5 มีการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางการเกษตรเท่าเดิม และเกษตรกรร้อยละ 46.5 มีการใช้พื้นที่เพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยการใช้ประโยชน์จากน้ำนี้ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ พิเชษฐ เหลืองทองคำ (2530) ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบโครงการประมงหมู่บ้าน ต่อภาวะเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ พบว่า แหล่งน้ำขนาดเล็กมีประโยชน์ เช่นทำให้หมู่บ้านมีรายได้จากปลา มีน้ำบริโภค มีน้ำใช้ในครัวเรือน

ตารางที่ 4.12 จำนวนเกษตรกรแยกตาม การใช้ประโยชน์จากน้ำในบ่อ

การใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
การอุปโภค-บริโภค		
ดื่ม	2	1.2
อาบ	162	95.3
ล้างภาชนะ	129	75.9
อื่น ๆ	16	9.4
การเลี้ยงปลา		
เลี้ยง	138	81.2
ไม่เลี้ยง	32	18.8
การใช้พื้นที่เพาะปลูก		
เพิ่มขึ้น	79	46.5
เท่าเดิม	91	53.5

4.4 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ

เมื่อเกษตรกรได้ดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าว เกษตรกรดังกล่าวมีความคิดเห็นต่อ (1) การประชาสัมพันธ์โครงการ (2) การคัดเลือกพื้นที่ที่จะขุดบ่อน้ำ (3) การคัดเลือกเกษตรกร (4) การให้สินเชื่อโครงการ (5) การฝึกอบรมเกษตรกร (6) การติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. เป็นต้น

1) ระดับความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

ผู้วิจัยได้เฉลี่ยคะแนนระดับความคิดเห็นของเกษตรกรแต่ละตัวแปร โดยใช้ค่าเฉลี่ยเพื่อประกอบการแปลความหมายดังนี้

2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก

1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม

1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

ผลการศึกษาตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.13 สามารถสรุประดับความคิดเห็นได้ดังนี้

ช่วงเวลาดำเนินการ เกษตรกรเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่จะดำเนินการ
ประชาสัมพันธ์โครงการในช่วงเวลาเช้า (ค่าเฉลี่ย = 2.83) ส่วนเวลาช่วงบ่าย (ค่าเฉลี่ย =
1.85) และ เวลากลางคืน (ค่าเฉลี่ย = 1.79) มีความเหมาะสม

วิธีการประชาสัมพันธ์ เกษตรกรเห็นว่า วิธีการจัดประชุม (ค่าเฉลี่ย = 2.73) การ
พบปะส่วนตัว (ค่าเฉลี่ย = 2.38) มีความเหมาะสมมาก การประกาศหอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย
= 2.21) มีความเหมาะสม และวิธีการที่ให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป (ค่าเฉลี่ย = 1.64)
ไม่มีความเหมาะสม

สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ เกษตรกรเห็นว่า สื่อที่มีความเหมาะสมมากในการประชาสัมพันธ์
คือ การใช้คำพูดบรรยายในที่ประชุม (ค่าเฉลี่ย = 2.76) สำหรับการใช้ออกระจายข่าว
(ค่าเฉลี่ย = 2.25) การใช้เอกสาร (ค่าเฉลี่ย = 1.71) มีความเหมาะสม ส่วนการให้
เกษตรกรลูกค้ำบอกต่อ ๆ กันไป (ค่าเฉลี่ย = 1.69) ไม่มีความเหมาะสม

จำนวนครั้งที่ทางพนักงาน ธ.ก.ส. ประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.15) เกษตรกร
เห็นว่า มีความเหมาะสม

เรื่องที่ใช้ประชาสัมพันธ์ เกษตรกรเห็นว่า เรื่องการกู้เงิน (ค่าเฉลี่ย = 2.67)
วิธีการคืนเงินกู้ (ค่าเฉลี่ย = 2.64) วัตถุประสงค์ของโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 2.54)
ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 2.51) วิธีการดำเนินงานตามโครงการ
(ค่าเฉลี่ย = 2.50) การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 2.37) มีความ
เหมาะสมมาก การคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ (ค่าเฉลี่ย = 2.33) และการติดตามโครงการ
ของพนักงาน ธ.ก.ส. (ค่าเฉลี่ย = 2.19) มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.13 ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงาน
ประชาสัมพันธ์โครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.

การดำเนินงาน	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
ช่วงเวลา				
เวลาเช้า	169	2.83	.37	เหมาะสมมาก
เวลาบ่าย	170	1.85	.55	เหมาะสม
เวลากลางคืน	168	1.79	.71	เหมาะสม
วิธีการ				
การจัดประชุม	170	2.73	.47	เหมาะสมมาก
การพบปะส่วนตัว	170	2.38	.61	เหมาะสมมาก
การประกาศข่าวหอกระจายข่าว	170	2.21	.69	เหมาะสม
การให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	170	1.64	.56	ไม่เหมาะสม
สื่อที่ใช้				
การใช้คำพูดบรรยายในที่ประชุม	170	2.76	.52	เหมาะสมมาก
การใช้หอกระจายข่าว	170	2.25	.70	เหมาะสม
การใช้เอกสาร	168	1.71	.60	เหมาะสม
การให้ลูกค้าบอกต่อ ๆ กันไป	170	1.69	.59	ไม่เหมาะสม
จำนวนครั้ง	162	2.15	.57	เหมาะสม
เนื้อหา				
วิธีการกู้เงิน	170	2.67	.52	เหมาะสมมาก
วิธีการคืนเงินกู้	170	2.64	.53	เหมาะสมมาก
วัตถุประสงค์ของโครงการ	168	2.54	.58	เหมาะสมมาก
ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากโครงการ	168	2.51	.52	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.13 ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงาน
ประชาสัมพันธ์โครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส. (ต่อ)

การดำเนินงาน	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
วิธีการดำเนินงานตามโครงการ หลักเกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกเกษตรกร	169	2.50	.57	เหมาะสมมาก
เข้าร่วมโครงการ	166	2.37	.59	เหมาะสมมาก
การคัดเลือกพื้นที่ชุ่มบ่อน้ำ	168	2.33	.66	เหมาะสม
การติดตามโครงการของพนักงาน	165	2.19	.71	เหมาะสม

หมายเหตุ	ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม	2.4-3.0 ความหมาย	เหมาะสมมาก
		1.7-2.3 ความหมาย	เหมาะสม
		1.0-1.6 ความหมาย	ไม่เหมาะสม

2) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคัดเลือกพื้นที่ชุ่มบ่อน้ำ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.14 สามารถสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

ลักษณะของพื้นที่บริเวณชุ่มบ่อน้ำของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย = 2.70) เกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ส่วนลักษณะเนื้อดินบริเวณที่ชุ่มบ่อน้ำนั้น (ค่าเฉลี่ย = 1.58) เกษตรกรเห็นว่าไม่มีความเหมาะสม

แต่การให้คำแนะนำวิธีคัดเลือกพื้นที่ชุ่มบ่อน้ำจากพนักงาน ธ.ก.ส. (ค่าเฉลี่ย = 2.32) เกษตรกรเห็นว่า มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.14 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
ลักษณะพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	169	2.70	.53	เหมาะสมมาก
ชนิดของเนื้อดินบริเวณที่ชุดบ่อน้ำ	169	1.58	.79	ไม่เหมาะสม
การให้คำแนะนำวิธีคัดเลือกพื้นที่				
จากพนักงาน ธ.ก.ส.	164	2.32	.65	เหมาะสม

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม 2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก

1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม

1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

3) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.15 สามารถสรุประดับความคิดเห็นได้ดังนี้
จำนวนพื้นที่ของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ต้องเป็นผู้มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 ไร่
เกษตรกรเห็นว่ามีเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.74)

ส่วนวิธีการคัดเลือก เกษตรกรเห็นว่าการจัดประชุมลูกค้าของธนาคาร (ค่าเฉลี่ย = 2.80) มีความเหมาะสมมาก การให้เกษตรกรผู้สนใจไปสมัครเอง (ค่าเฉลี่ย = 2.33)
การพบปะส่วนตัวกับพนักงานของธนาคาร (ค่าเฉลี่ย = 2.35) มีความเหมาะสม

สำหรับหลักเกณฑ์ของ ธ.ก.ส. ที่นำมาใช้คัดเลือกนั้น เกษตรกรเห็นว่า การที่เคยเป็น
ลูกค้าที่ดีของ ธ.ก.ส. มาก่อน (ค่าเฉลี่ย = 2.82) การมีความชำนาญและอยากที่จะเข้าร่วม
โครงการ (ค่าเฉลี่ย = 2.66) เกษตรกรต้องมีบริเวณพื้นที่ที่จะชุดบ่อน้ำแปลงเดียวกัน ไม่น้อย
กว่า 6 ไร่ (ค่าเฉลี่ย = 2.62) การให้สมาชิกกลุ่มลูกค้าด้วยกันเห็นชอบ (ค่าเฉลี่ย = 2.54)
และการมีแรงงานในครอบครัวเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 2.44) ทั้งหมดของหลักเกณฑ์ที่กล่าวมานี้
เกษตรกรเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

ส่วนสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการนี้ เกษตรกรทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 2.64)

ตารางที่ 4.15 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการต้องมีพื้นที่ทำการเกษตรไม่น้อยกว่า 6 ไร่				
เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการต้องมีพื้นที่ทำการเกษตรไม่น้อยกว่า 6 ไร่	168	2.74	.48	เหมาะสมมาก
วิธีการคัดเลือกเกษตรกรของพนักงาน ธ.ก.ส.				
- การจัดประชุมลูกค้าธนาคาร	170	2.80	.42	เหมาะสมมาก
- การให้เกษตรกรผู้สนใจไปสมัครเอง	168	2.33	.65	เหมาะสม
- การพบปะส่วนตัว	170	2.35	.63	เหมาะสม
หลักเกณฑ์ทาง ธ.ก.ส. ใช้คัดเลือกเกษตรกร				
- ต้องเคยเป็นลูกค้าที่ดีมาก่อน	169	2.82	.43	เหมาะสมมาก
- มีความขยันและอยากที่จะเข้าร่วมโครงการ	169	2.66	.58	เหมาะสมมาก
- เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำการเกษตรไม่น้อยกว่า 6 ไร่	170	2.62	.52	เหมาะสมมาก
- การที่สมาชิกด้วยกันมีความเห็นชอบ	169	2.54	.63	เหมาะสมมาก
- ต้องมีแรงงานประกอบอาชีพการเกษตรในครอบครัวเพียงพอ	169	2.44	.62	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.15 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการใน กลุ่มเดียวกันที่ผ่านการคัดเลือก				
	143	2.64	.59	เหมาะสมมาก

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม 2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก
1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม
1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

4) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้สินเชื่อโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.16 สามารถสรุประดับความคิดเห็นได้ดังนี้
จำนวนสินเชื่อของโครงการที่ปล่อยให้เกษตรกรกู้ยืมมาดำเนินการนั้น เกษตรกรเห็นว่า
จำนวนเงินกู้ระยะสั้น (ค่าเฉลี่ย = 2.53) และจำนวนเงินกู้ระยะยาว (ค่าเฉลี่ย = 2.70)
มีความเหมาะสมมาก

แต่สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ของโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 1.87) เกษตรกรเห็นว่า มีความ
เหมาะสม

หลักประกันเงินกู้ เกษตรกรเห็นว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ระยะยาว (ค่าเฉลี่ย
= 2.71) และหลักเกณฑ์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ระยะสั้น (ค่าเฉลี่ย = 2.67) มีความเหมาะสมมาก

ระยะเวลาการชำระหนี้ของโครงการ เกษตรกรเห็นว่า การชำระเงินกู้ระยะสั้นให้ส่งคืน
ภายใน 1 ปี (ค่าเฉลี่ย = 2.47) และการชำระเงินกู้ระยะยาวให้ส่งคืนภายใน 8 ปี (ค่าเฉลี่ย
= 2.67) มีความเหมาะสมมาก

วิธีจ่ายเงินกู้โครงการของ ธ.ก.ส. เกษตรกรเห็นว่า การจ่ายให้เป็นเงินสด แก่
เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย = 2.53) มีความเหมาะสมมาก วิธีที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายให้ค่าชดเชยเอง
(ค่าเฉลี่ย = 2.17) มีความเหมาะสม และราคาค่าชดเชยน้ำ (ค่าเฉลี่ย = 1.61) ไม่มีความ

เหมาะสม

สำหรับราคาค่าชดเชยของโครงการ (ค่าเฉลี่ย = 1.61) เกษตรกรเห็นว่า
ไม่มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.16 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการให้บริการเงินกู้

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
การให้จำนวนเงินกู้				
เงินกู้ระยะสั้น	161	2.53	.58	เหมาะสมมาก
เงินกู้ระยะยาว	168	2.70	.53	เหมาะสมมาก
อัตราดอกเบี้ย	166	1.87	.84	เหมาะสม
หลักประกันเงินกู้				
เงินกู้ระยะยาว	167	2.71	.58	เหมาะสมมาก
เงินกู้ระยะสั้น	154	2.67	.54	เหมาะสมมาก
ระยะเวลาการชำระหนี้				
เงินกู้ระยะสั้นให้คืนภายใน 1 ปี	161	2.47	.66	เหมาะสมมาก
เงินกู้ระยะยาวให้ส่งคืน ภายใน 8 ปี	168	2.67	.56	เหมาะสมมาก
วิธีจ่ายเงินกู้โครงการ				
จ่ายเป็นเงินสดแก่เกษตรกร	167	2.53	.66	เหมาะสมมาก
ธนาคารเป็นผู้จ่ายค่าชดเชยเอง	169	2.17	.84	เหมาะสม
ราคาค่าชดเชยของโครงการ	165	1.61	.82	ไม่เหมาะสม

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม 2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก

1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม

1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

5) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมโครงการ

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.17 สามารถสรุประดับความเหมาะสมได้ดังนี้

วิทยากรที่ให้การฝึกอบรม เกษตรกรเห็นว่า มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 2.28) เรื่องที่ฝึกอบรมแต่ละครั้ง เกษตรกรเห็นว่าเรื่องการทำไร่นาสวนผสม (ค่าเฉลี่ย = 2.61) การปลูกไม้ผล (ค่าเฉลี่ย = 2.57) การปลูกพืชผัก (ค่าเฉลี่ย = 2.47) การปลูกพืชไร่ (ค่าเฉลี่ย = 2.44) มีความเหมาะสมมาก

การใช้สื่อฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 2.24) วิธีการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 2.31) ที่ทาง ร.ก.ส. นำมาใช้ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในแต่ละครั้ง เกษตรกรเห็นว่ามีความเหมาะสม รวมทั้งระยะเวลาฝึกอบรมแต่ละครั้งด้วย (ค่าเฉลี่ย = 2.15)

ตารางที่ 4.17 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการฝึกอบรมโครงการ

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
วิทยากรที่ให้การฝึกอบรม	159	2.28	.69	เหมาะสม
เรื่องที่น่าสนใจ				
การทำไร่นาสวนผสม	160	2.61	.58	เหมาะสมมาก
การปลูกไม้ผล	160	2.57	.57	เหมาะสมมาก
การปลูกพืชผัก	160	2.47	.63	เหมาะสมมาก
การปลูกพืชไร่	160	2.44	.63	เหมาะสมมาก
สื่อที่นำมาใช้ฝึกอบรม	159	2.24	.66	เหมาะสม
วิธีการฝึกอบรม	160	2.31	.65	เหมาะสม
ระยะเวลาของการฝึกอบรม	160	2.15	.73	เหมาะสม

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม 2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก

1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม

1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

6) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.18 สามารถสรุประดับความคิดเห็นได้ดังนี้ การให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำ ของพนักงาน ธ.ก.ส. การออกตรวจรับบ่อน้ำร่วมกับเกษตรกร มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 2.30, 2.28 ตามลำดับ)

การให้คำแนะนำการปลูกพืช เกษตรกรเห็นว่า การให้คำแนะนำปลูกไม้ผล (ค่าเฉลี่ย = 2.39 การให้คำแนะนำการทำไร่นาสวนผสม (ค่าเฉลี่ย = 2.38) มีความเหมาะสมมาก ส่วนเรื่องการให้คำแนะนำปลูกพืชไร่ (ค่าเฉลี่ย = 2.34) การแนะนำปลูกพืชผัก (ค่าเฉลี่ย = 2.29) เกษตรกรเห็นว่ามีเหมาะสม

ตารางที่ 4.18 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

เรื่อง	จำนวน (N)	เฉลี่ย (X)	S.D.	ความหมาย
การให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ				
เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำ	169	2.30	.75	เหมาะสม
การตรวจรับบ่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.	169	2.28	.68	เหมาะสม
การให้คำแนะนำปลูกพืช				
การแนะนำการปลูกไม้ผล	168	2.39	.62	เหมาะสมมาก
การแนะนำการปลูกพืชไร่	168	2.34	.65	เหมาะสม
การแนะนำการทำไร่นาสวนผสม	169	2.38	.67	เหมาะสมมาก
การแนะนำการปลูกพืชผัก	168	2.29	.68	เหมาะสม

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยระดับความหมาย 2.4-3.0 ความหมาย เหมาะสมมาก
1.7-2.3 ความหมาย เหมาะสม
1.0-1.6 ความหมาย ไม่เหมาะสม

4.5 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคม บางประการแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันในเรื่อง อายุ ระดับการศึกษา แรงงานประกอบอาชีพการเกษตร และ จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์ โครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.19 เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ สูงกว่าเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี , 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 1 เรื่อง ได้แก่เนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. คือวิธีการคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี เป็นกลุ่มที่มีอายุ ยังน้อย สามารถรับรู้และเข้าใจในหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือกเกษตรกรได้ดีกว่า เกษตรกรที่มีอายุมาก

ส่วนการประชาสัมพันธ์โครงการ เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เวลาการประชาสัมพันธ์ วิธีการประชาสัมพันธ์ สื่อที่ทางพนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์ จำนวนครั้งในการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

การประชาสัมพันธ์โครงการ	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
เวลาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.									
เวลาเข้า	2.73	0.46	2.82	0.39	2.82	0.38	2.92	0.28	1.059
เวลาขาย	1.93	0.70	1.88	0.66	1.83	0.45	1.81	0.52	0.252
เวลากลางคืน	1.93	0.70	1.67	0.62	1.82	0.77	1.80	0.71	0.693
วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.									
พบปะส่วนตัว	2.40	0.63	2.36	0.60	2.46	0.56	2.22	0.71	1.329
จัดประชุม	2.60	0.63	2.71	0.46	2.77	0.46	2.76	0.43	0.584
การประกาศหอกระจายข่าว	2.53	0.52	2.10	0.65	2.27	0.68	2.11	0.77	2.010
การให้เกษตรกรบอกต่อๆ กันไป	1.47	0.52	1.73	0.64	1.67	0.53	1.51	0.51	1.629
สื่อที่ทางพนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์									
การใช้หอกระจายข่าว	2.47	0.64	2.16	0.72	2.32	0.67	2.16	0.69	1.187
การใช้วิทยุบรรยายในที่ประชุม	2.80	0.56	2.75	0.52	2.75	0.53	2.76	0.49	0.034
การให้ลูกค้าบอกต่อ ๆ กันไป	1.67	0.62	1.77	0.65	1.71	0.54	1.54	0.55	1.179
การใช้เอกสาร	1.87	0.52	1.79	0.64	1.94	1.34	1.49	0.65	2.454
จำนวนครั้งที่พนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์	2.27	0.70	2.84	1.93	2.52	1.69	1.94	0.66	2.391
เนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.									
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2.64	0.63	2.55	0.58	2.52	0.58	2.53	0.56	0.179
วิธีดำเนินงานของโครงการ	2.53	0.83	2.45	0.58	2.51	0.53	2.70	1.19	0.325

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์โครงการ	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
วิธีการกู้เงิน	2.73	0.46	2.77	0.47	2.56	0.55	2.70	0.52	1.758
วิธีการคืนเงินกู้	2.80	0.41	2.71	0.50	2.54	0.56	2.67	0.53	1.749
การคัดเลือกเกษตรกร- เข้าร่วมโครงการ	2.78a	0.58	2.19b	0.50	2.25b	0.61	2.18b	0.57	4.473**
การคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ	2.28	0.82	2.49	0.62	2.26	0.68	2.24	0.59	1.418
การประกอบกิจกรรมจากข้อ	2.28	0.82	2.39	0.53	2.25	0.58	2.27	0.66	0.510
การติดตามโครงการของ- พนักงาน ธ.ก.ส.	2.80	1.86	2.22	0.68	2.35	1.35	2.51	1.74	0.414
ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ- เมื่อเข้าร่วมโครงการ	2.71	0.67	2.45	0.54	2.48	0.53	2.61	0.49	1.458

หมายเหตุ ** แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกัน ไม่มีความ
แตกต่างกันในทางสถิติ

2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกพื้นที่ขุดบ่อน้ำ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.20 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน (30 - 40 ปี, 41 - 50 ปี, 51 - 60 ปี, มากกว่า 60 ปี) มีระดับความคิดเห็นต่อการ

คัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิธี การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำของโครงการ ส่วนมากพนักงาน ธ.ก.ส. ให้เกษตรกรตัดสินใจเองจึงทำให้เกษตรกร มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ

การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ลักษณะพื้นที่ชูป่อน้ำผ่านการ- คัดเลือก	2.67	0.62	2.73	0.57	2.69	0.52	2.84	1.14	0.134
ลักษณะดินของพื้นที่ชูป่อน้ำ	2.60	0.63	2.69	0.51	2.48	0.65	2.59	1.26	0.796
หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่- ชูป่อน้ำ	2.53	0.52	2.67	0.51	2.58	0.49	2.59	1.23	1.667
การให้คำแนะนำวิธีคัดเลือกพื้นที่- ชูป่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.61	0.65	2.39	0.53	2.29	0.65	2.19	0.78	1.566

3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อ การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.21 เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการสูงกว่า เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี และ 51-60 ปี ทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 1 เรื่อง ได้แก่ หลักเกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ คือเกษตรกรต้องมีที่ดินแปลงเดียวกันไม่น้อยกว่า 6

ไว้ กลุ่มเกษตรกรที่มีอายุ 41-50 ปี มีระดับความคิดเห็นมาก จากการสัมภาษณ์เกษตรกรให้เหตุผลว่าผู้ที่เข้าร่วมโครงการควรจะต้องมีพื้นที่ไว้ประกอบอาชีพการเกษตร ที่สามารถใช้ได้จากบ่อได้ไม่น้อยกว่า 6 ไร่ เมื่อเกิดภาวะฝนแล้ง ส่วนเกษตรกรที่มีอายุ 30-40 ปี และ 51-60 ปี มีระดับความคิดเห็นน้อย อาจเป็นเพราะผู้ที่มีอายุ 30-40 ปี ส่วนมากยังเป็นวัยที่แข็งแรงพอที่จะหาอาชีพเสริมได้เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ส่วนเกษตรกรที่มีอายุ 51-60 ปี ส่วนมากจะเป็นบุตร-หลานช่วยประกอบอาชีพ จึงมีความคิดเห็นน้อย แต่เกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างจากเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มข้างต้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่ให้ลูกเป็นผู้ประกอบกิจกรรม

ส่วนการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วิธีการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ตามความเหมาะสมของลูกค้า ธ.ก.ส. ในท้องถิ่นที่ผ่านการคัดเลือก

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

การคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ขนาดพื้นที่ของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ตามหลักเกณฑ์- ไม่น้อยกว่า 6 ไร่	2.66	0.62	2.86	0.35	2.69	0.49	2.71	1.56	1.340
วิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ									
จัดประชุมลูกค้าธนาคาร	2.87	0.35	2.88	0.33	2.78	0.45	2.76	0.60	1.423
พบปะส่วนตัว	2.40	0.83	2.20	0.79	2.33	0.72	2.40	0.86	0.529

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

การคัดเลือกเกษตรกร	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
เข้าร่วมโครงการ									
ให้เกษตรกรผู้สนใจไป-	1.93	0.79	2.59	1.17	2.32	0.69	2.45	1.41	2.357
สมัครเอง									
หลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ									
มีที่ดินแปลงเดียวกัน-	2.20b	0.63	2.77a	0.42	2.25b	0.48	2.46ab	0.60	3.777**
ไม่น้อยกว่า 6 ไร่									
มีแรงงานเพียงพอ	2.33	0.90	2.59	0.54	2.45	0.61	2.43	1.28	2.205
มีความซื่อสัตย์และอยากที่จะ-	2.80	0.41	2.75	0.56	2.62	0.62	2.70	1.19	1.468
เข้าร่วม									
เคยเป็นลูกค้าที่ดี	2.80	0.41	2.69	0.77	2.98	0.79	2.76	0.43	1.372
การให้สมาชิก ช.ก.ส.	2.40	0.83	2.47	0.89	2.62	0.57	2.59	1.26	0.940
ในกลุ่มเห็นชอบ									
ลูกค้า ช.ก.ส. ในท้องถิ่นของท่าน	2.31	0.85	2.64	0.57	2.74	0.48	2.57	0.63	2.071
ที่ผ่านการคัดเลือก ท่านคิดว่า									
เหมาะสมเพียงใด									

หมายเหตุ ** แตกต่างกันในทางสถิติระดับ .01

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการให้บริการสินเชื่อ (ต่อ)

การให้บริการสินเชื่อ	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
อัตราดอกเบี้ยของโครงการให้-	1.92	0.79	2.00	0.82	1.98	1.21	1.65	0.82	1.263
คิดตามข้อบังคับของธนาคาร									
หลักประกันเงินกู้ของโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด									
เงินกู้ระยะยาว	2.87	0.35	2.86	0.41	2.62	0.67	2.61	0.64	2.258
เงินกู้ระยะสั้น	2.80	0.41	3.71	2.41	3.14	1.7	3.08	1.87	0.806
ระยะเวลาการชำระหนี้ตามโครงการ									
เงินกู้ระยะยาวส่งคืน 8 ปี	2.73	0.46	2.71	0.50	2.78	0.94	2.70	1.27	0.952
เงินกู้ระยะสั้นส่งคืนภายใน- 1 ปี	2.47	0.52	2.40	2.15	2.86	1.44	2.54	1.32	1.010
วิธีการจ่ายเงินกู้ของโครงการ									
ธนาคารเป็นผู้จ่ายเอง	2.06	0.96	2.20	0.84	2.05	1.21	2.51	0.77	1.721
จ่ายเป็นเงินสดให้เกษตรกร	2.20b	0.63	2.33b	0.68	2.64a	0.54	2.46a	0.78	2.883*
ราคาค่าเช่าค้ำประกันของโครงการ-	1.66	0.82	1.79	0.86	1.78	1.72	2.00	1.88	0.251
ลูกบาศก์เมตรละ 15.- บาท									

หมายเหตุ * แตกต่างกันในทางสถิติระดับ .05

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

5) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.23 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน (30 - 40 ปี, 41 - 50 ปี, 51 - 60 ปี, มากกว่า 60 ปี) มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การฝึกอบรมโครงการ ส่วนใหญ่ พนักงาน ธ.ก.ส. เป็นผู้ดำเนินการให้จึงทำให้เกษตรกรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

ฝึกอบรมตามโครงการ	อายุ									
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		ค่า F	
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมมีความ-	2.60	0.63	2.32	0.69	2.21	0.66	2.21	0.71	1.428	
เหมาะสมเพียงใด										
เรื่องที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงใด										
การทำไร่นาสวนผสม	2.53	0.74	2.63	0.57	2.59	0.61	2.62	0.49	0.146	
การปลูกไม้ผล	2.33	0.72	2.61	0.53	2.59	0.59	2.59	0.49	1.024	
การปลูกพืชผัก	2.26	0.70	2.85	1.39	2.43	0.67	2.45	0.69	1.238	
การปลูกพืชไร่	2.40	0.74	2.79	1.43	2.38	0.66	2.43	0.55	0.550	
สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	2.40	0.74	2.53	1.51	2.26	0.63	2.29	1.28	0.778	
วิธีการฝึกอบรม	2.53	0.64	2.67	1.48	2.27	0.63	2.16	0.60	1.643	
ระยะเวลาการฝึกอบรมแต่ละครั้ง	2.13	0.83	2.61	1.48	2.89	2.33	2.00	0.71	1.721	
จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรม	2.13	0.64	2.51	1.51	2.91	2.46	1.94	0.70	2.551	

6) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.24 แสดงว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน (30 - 40 ปี, 41 - 50 ปี, 51 - 60 ปี, มากกว่า 60 ปี) มีระดับความคิดเห็นต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงาน ธ.ก.ส. ได้ออกไปเร่งรัดหนี้สิน ก็จะมีการติดตามตรวจสอบเกี่ยวกับโครงการด้วย จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	อายุ								ค่า F
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การให้คำแนะนำเกี่ยวกับ- การให้ประโยชน์จากบ่อน้ำ	2.27	0.88	2.31	0.74	2.32	0.68	1.89	0.77	2.853
การติดตามการทำงานของ- เครื่องจักร	2.13	0.91	2.26	1.15	2.23	1.60	1.86	0.63	1.465
การตรวจรับบ่อน้ำของพนักงาน- ธ.ก.ส.	2.13	0.91	2.48	0.58	2.31	0.62	2.02	0.73	1.649
การให้คำแนะนำการปลูกพืช									
การทำไร่นาสวนผสม	2.47	0.52	2.51	0.68	2.40	0.62	2.32	1.35	2.321
การปลูกไม้ผล	2.33	0.62	2.47	0.65	2.45	0.56	2.57	1.69	1.635

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันต่อการติดตามโครงการของพนักงาน
ธ.ก.ส. (ต่อ)

การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	อายุ									
	30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		ค่า F	
	(n=15)		(n=49)		(n=69)		(n=37)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การปลูกพืชผัก	2.20	0.77	2.43	0.64	2.35	0.64	2.00	0.73	2.125	
การปลูกพืชไร่	2.53	0.52	2.43	0.64	2.36	0.62	2.46	1.72	0.171	

1) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการ
ประชาสัมพันธ์โครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.25 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีระดับ
การศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีระดับความคิดเห็นสูงกว่า
เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ ทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 1 เรื่อง
ได้แก่การประชาสัมพันธ์โครงการในช่วงเวลาเช้า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีระดับ
การศึกษาต่ำจะทำการเกษตรในชุมชนเป็นหลักจึงมีเวลาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารพร้อมกันเป็น
ส่วนมากในช่วงเวลาเช้า และก็เป็นเวลาที่สะดวกในการนัดหมายของพนักงาน ธ.ก.ส.
สำหรับในส่วนที่แตกต่างกันน่าจะเป็นเพราะผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงส่วนมากจะมีสถานภาพการเป็น
ผู้นำในหมู่บ้านและมีอาชีพอื่นนอกจากการเกษตรจึงไม่ค่อยมีเวลารับฟังการประชาสัมพันธ์ในช่วง
เวลาเช้า หรือเป็นผู้นำกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ที่สามารถรับ และเผยแพร่ข่าวสารได้มาก แตกต่าง
จากบุคคลอื่นจึงมีความคิดเห็นน้อยกว่า

ส่วนการประชาสัมพันธ์โครงการ เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับ
ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วิธีการประชาสัมพันธ์
สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ จำนวนครั้งที่ประชาสัมพันธ์ และเนื้อหาการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

การประชาสัมพันธ์โครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
เวลาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.							
เวลาเข้า	2.86a	0.36	2.85a	0.36	2.42b	0.90	5.936**
เวลาขาย	1.81	0.75	1.82	0.53	2.17	0.39	2.179
เวลากลางคืน	1.62	0.74	1.76	0.72	2.09	0.79	1.572
วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.							
การพบปะส่วนตัว	2.43	0.60	2.36	0.64	2.33	0.65	0.110
การประชุม	2.67	0.48	2.75	0.47	2.67	0.49	0.436
การประกาศหอกระจายข่าว	2.23	0.70	2.20	0.70	2.25	0.62	0.041
การให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	1.71	0.56	1.60	0.57	1.83	0.39	1.142
สื่อที่ทางพนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์							
การให้หอกระจายข่าว	2.14	0.73	2.27	0.70	2.25	0.45	0.308
การใช้วิทยุคนในที่ประชุม	2.71	0.46	2.75	0.54	2.92	0.29	0.647
การให้ลูกค้าบอกต่อ ๆ กันไป	1.57	0.68	1.69	0.59	1.83	0.39	0.782
การใช้เอกสาร	1.67	0.66	1.69	0.64	1.75	0.45	0.079
จำนวนครั้งที่พนักงาน ธ.ก.ส. ประชาสัมพันธ์	1.90	0.83	2.06	0.71	2.00	0.85	0.074
เนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.							
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2.48	0.51	2.52	0.69	2.42	0.51	0.504

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์โครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
วิธีการดำเนินงานตามโครงการ	2.38	0.50	2.50	0.63	2.50	0.52	0.335
วิธีการกู้เงิน	2.67	0.48	2.69	0.52	2.42	0.51	1.579
วิธีการคืนเงินกู้	2.57	0.51	2.66	0.53	2.50	0.52	0.740
การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	2.09	0.62	2.34	0.70	2.42	0.51	1.343
การคัดเลือกพื้นที่ขอบ่อน้ำ	2.28	0.56	2.28	0.75	2.42	0.67	0.181
การติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.05	0.50	2.12	0.84	2.33	0.65	0.520
ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับเมื่อเข้าร่วมโครงการ	2.38	0.50	2.50	0.61	2.50	0.52	0.393

หมายเหตุ ** แตกต่างกันในทางสถิติระดับ .01

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.26 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน (ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ) มีระดับความคิดเห็นต่อการคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิธีการคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำของโครงการ ส่วนใหญ่พนักงาน ธ.ก.ส. ให้เกษตรกรตัดสินใจเอง จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อการเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ

	ระดับการศึกษา						
การเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ						
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
		S.D.		S.D.		S.D.	ค่า F
ลักษณะพื้นที่ชุดบ่อน้ำผ่านการคัดเลือก	2.71	0.56	2.65	0.59	2.92	0.29	1.198
ลักษณะดินของพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	2.28	0.78	2.54	0.63	2.75	0.45	2.245
หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	2.57	0.60	2.53	0.57	2.75	0.45	0.823
การให้คำแนะนำวิธีคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.09	0.70	2.24	0.78	2.50	0.80	1.052

3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.27 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน (ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ)

ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อการคัดเลือกเกษตรกร
เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

การคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		ค่า F
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ลูกค้า ธ.ก.ส. ในท้องถิ่นของท่าน ที่ผ่านการคัดเลือก ท่านคิดว่า มีความเหมาะสมเพียงใด	2.19	1.12	2.24	1.09	2.00	1.35	0.272

4) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการ
ให้บริการสินเชื่อโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.28 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา
แตกต่างกัน (ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ)
มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการสินเชื่อโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
เกษตรกรผู้ได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ ได้รับการชี้แจงถึงขั้นตอน วิธีการ รวมถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไข
ที่จะได้รับการสนับสนุนสินเชื่อจนสามารถเข้าใจได้ดี จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็น
ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการให้บริการสินเชื่อ
โครงการ

การให้บริการสินเชื่อโครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
จำนวนเงินกู้ของโครงการมีความ							
เหมาะสมเพียงใด							
เงินกู้ระยะยาว	2.76	0.44	2.66	0.63	2.67	0.49	0.272
เงินกู้ระยะสั้น	2.57	0.59	2.35	0.84	2.58	0.51	1.522
อัตราดอกเบี้ยของโครงการให้	1.76	0.89	1.87	0.89	1.42	0.67	1.524
ติดตามข้อบังคับของธนาคาร							
หลักประกันเงินกู้ตามโครงการมีความ							
เหมาะสมเพียงใด							
เงินกู้ระยะยาว	2.95	0.22	2.65	0.68	2.33	0.98	2.388
เงินกู้ระยะสั้น	2.76	0.44	2.39	0.96	2.17	1.19	1.964
ระยะเวลาการชำระหนี้ตามโครงการ							
เงินกู้ระยะยาวส่งคืน 8 ปี	2.52	0.68	2.69	0.58	2.25	0.96	1.790
เงินกู้ระยะสั้นส่งคืนภายใน 1 ปี	2.33	0.79	2.34	0.87	2.25	0.96	0.064
วิธีการจ่ายเงินกู้ของโครงการ							
ธนาคารเป็นผู้จ่ายเอง	2.19	0.81	2.19	0.88	1.58	0.90	2.690
จ่ายเป็นเงินสดให้เกษตรกร	2.52	0.51	2.48	0.75	2.41	0.90	0.080

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการให้บริการสินเชื่อ
โครงการ (ต่อ)

การให้บริการสินเชื่อโครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
	ราคาค่าเช่าบ่อน้ำของโครงการ	1.66	0.97	1.57	0.85	1.25	0.62
คิวบิคเมตรละ 15 บาท							

5) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.29 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน (ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6, ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ) มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมตามโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำการฝึกอบรมส่วนใหญ่พนักงาน ธ.ก.ส. เป็นผู้ดำเนินการให้ จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

การฝึกอบรมตามโครงการ	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ		
	(n=21)		(n=137)		(n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงพอ	2.28	0.84	2.13	0.90	1.75	0.87	1.412
เรื่องที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงพอ							
การทำไร่นาสวนผสม	2.28	0.90	2.45	0.85	2.75	0.45	1.181
การปลูกไม้ผล	2.28	0.78	2.43	0.85	2.58	0.51	0.539
การปลูกพืชผัก	2.19	0.98	2.31	0.85	2.67	0.65	1.226
การปลูกพืชไร่	2.28	0.78	2.28	0.89	2.33	0.88	0.020
สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	2.14	0.79	2.12	0.86	1.75	0.75	1.081
วิธีการฝึกอบรม	2.05	0.74	2.20	0.87	2.17	0.39	0.294
ระยะเวลาการฝึกอบรมแต่ละครั้ง	2.05	0.74	1.99	0.91	2.33	0.49	0.857

ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมตามโครงการ (ต่อ)

การฝึกอบรมตามโครงการ	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ	
	(n=21)		(n=137)		(n=12)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรม	1.90	0.62	1.94	0.90	1.91	0.29
						0.024

6) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.30 แสดงว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน (ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6, ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ) มีระดับความคิดเห็นต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พนักงาน ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่ จะมีการติดตามตรวจสอบเกี่ยวกับโครงการเมื่อได้ออกไปเร่งรัดหนี้สิน จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการ
ของพนักงาน ธ.ก.ส.

การติดตามโครงการของ พนักงาน ธ.ก.ส.	ระดับการศึกษา						
	ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (n=21)		ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (n=137)		ชั้นมัธยมศึกษาและอื่น ๆ (n=12)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ ประโยชน์จากบ่อน้ำ	2.05	0.86	2.21	0.79	2.17	0.58	0.402
การติดตามการทำงานของ เครื่องจักร	2.04	0.67	1.97	0.74	1.41	0.67	2.481
การตรวจรับบ่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.52	0.60	2.25	0.72	2.00	0.60	2.323
การให้คำแนะนำการปลูกพืชจาก พนักงาน ธ.ก.ส.							
การทำไร่นาสวนผสม	2.19	0.93	2.43	0.66	2.00	0.43	2.991
การปลูกไม้ผล	2.23	0.77	2.41	0.66	2.08	0.51	1.750
การปลูกพืชผัก	2.19	0.81	2.30	0.72	1.92	0.51	1.665
การปลูกพืชไร่	2.09	0.77	2.40	0.67	1.75	0.45	2.372

1) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.31 แสดงว่า เกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า จำนวนแรงงานของเกษตรกรนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

การประชาสัมพันธ์โครงการ	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
เวลาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ร.ก.ส.							
เวลาเช้า	2.87	0.34	2.83	0.37	3.25	1.86	0.937
เวลาบ่าย	1.80	0.55	1.84	0.56	2.08	0.51	1.114
เวลากลางคืน	2.00	1.68	1.79	0.70	2.16	0.72	1.633
วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ร.ก.ส.							
การพบปะส่วนตัว	2.40	0.62	2.37	0.66	2.25	0.45	1.046
การประชุม	2.64	0.48	2.77	0.44	2.75	0.62	1.191
การประกาศหรือกระจายข่าว	2.31	0.73	2.17	0.67	2.16	0.72	1.201
การให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	1.53	0.55	1.67	0.57	1.67	0.49	1.300
สื่อที่ทางพนักงาน ร.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์							
การใช้หอกระจายข่าว	2.35	0.68	2.20	0.71	2.25	0.75	0.938

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ
(ต่อ)

การประชาสัมพันธ์โครงการ	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การใช้วิธีพูดในที่ประชุม	2.64	0.68	2.81	0.41	2.67	0.65	1.961
การให้ลูกค้าบอกต่อ ๆ กันไป	1.64	0.53	1.68	0.60	1.92	0.67	1.431
การใช้เอกสาร	1.79	0.59	1.68	0.63	1.71	0.60	0.624
จำนวนครั้งที่พนักงาน ธ.ก.ส.	2.24	0.62	2.08	0.53	2.26	0.62	1.706
ประชาสัมพันธ์							
เนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.							
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2.75	1.11	2.56	0.86	2.50	0.52	0.783
วิธีดำเนินงานตามโครงการ	2.56	0.59	2.50	0.54	2.37	0.57	0.932
วิธีการกู้เงิน	2.67	0.56	2.67	0.51	2.67	0.49	0.122
วิธีการคืนเงินกู้	2.64	0.57	2.63	0.52	2.75	0.45	0.293
การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วม	2.39	0.54	2.36	0.61	2.37	0.57	0.043
โครงการ							
การคัดเลือกพื้นที่ปลูกปอ	2.51	1.16	2.34	0.95	2.58	0.51	0.727
การติดตามโครงการของพนักงาน	2.55	1.57	2.35	1.13	2.08	0.51	0.684
ธ.ก.ส.							
ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับเมื่อ	2.51	0.59	2.56	0.50	2.37	0.49	1.140
เข้าร่วมโครงการ							

2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน ต่อการเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.32 แสดงว่า เกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า วิธีการคัดเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำของโครงการ ส่วนมากพนักงาน ธ.ก.ส. ให้เกษตรกรตัดสินใจเอง จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ

การเลือกพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ลักษณะพื้นที่ชุดบ่อน้ำผ่าน	2.62	0.57	2.71	0.54	2.79	0.41	0.581
การคัดเลือก							
ลักษณะดินของพื้นที่ชุดบ่อน้ำ	2.57	0.50	2.56	0.90	2.67	0.49	0.916
การให้คำแนะนำวิธีการเลือกพื้นที่	2.46	0.59	2.26	0.68	2.29	0.62	1.388
ชุดบ่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.							

3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.33 แสดงว่าเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ธ.ก.ส. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมีรายละเอียดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

การคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
มีความขยันและอยากที่จะเข้าร่วม	2.87	1.08	2.61	0.60	2.83	0.39	2.106
เคยเป็นลูกค้าที่ดี	2.73	0.58	2.87	0.77	2.83	0.39	0.661
การให้สมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. ในกลุ่มเห็นชอบ	2.59	0.69	2.53	0.60	2.50	0.58	0.191
ลูกค้าในท้องถิ่นของท่านที่ผ่าน การคัดเลือก	2.71	0.56	2.60	0.58	2.63	0.65	0.437

4) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน ต่อการใช้บริการสินเชื่อโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.34 แสดงว่า เกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการสินเชื่อโครงการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ ได้รับการชี้แจงถึงขั้นตอน วิธีการ รวมถึงหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขต่าง ๆ จนสามารถเข้าใจดี จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

5) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.35 แสดงว่า เกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมตามโครงการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดฝึกอบรมส่วนใหญ่พนักงาน ธ.ก.ส. เป็นผู้ดำเนินการให้ จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

การฝึกอบรมตามโครงการ	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงใด	2.31	0.73	2.27	0.67	2.26	0.69	0.039
เรื่องที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงใด							
การทำไร่นาสวนผสม	2.70	0.52	2.50	0.63	2.86	0.34	2.499
การปลูกไม้ผล	2.65	0.53	2.51	0.59	2.69	0.47	1.413
การปลูกพืชผัก	2.60	0.59	2.40	0.65	2.56	0.59	1.660
การปลูกพืชไร่	2.50	0.55	2.37	0.66	2.60	0.58	1.589
สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	2.20	0.73	2.25	0.63	2.22	0.67	0.101
วิธีการฝึกอบรม	2.32	0.73	2.31	0.62	2.30	0.63	0.010
ระยะเวลาการฝึกอบรมแต่ละครั้ง	2.10	0.84	2.10	0.69	2.43	0.58	2.080
จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรม	2.87	2.30	2.39	1.70	2.42	0.67	1.117

6) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.36 แสดงว่า เกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกัน (ไม่เกิน 3 คน, 4 - 5 คน, 6 คนขึ้นไป) มีระดับความคิดเห็นต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพนักงาน ธ.ก.ส. ได้ออกไปเร่งรัดหนี้สินอยู่แล้ว ก็จะมีการติดตามตรวจสอบเกี่ยวกับโครงการด้วย จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ ประโยชน์จากบ่อน้ำ	2.29	0.79	2.22	0.99	2.50	0.52	0.543
การติดตามการทำงานของเครื่องจักร ของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.46	1.23	2.11	1.32	2.08	0.67	0.254
การตรวจรับบ่อน้ำของพนักงาน ธ.ก.ส.	2.40	0.69	2.31	0.94	2.17	0.58	0.393
การให้คำแนะนำการปลูกพืชจากพนักงาน ธ.ก.ส.							
การทำไร่นาสวนผสม	2.38	0.75	2.42	0.90	2.58	0.51	0.284
การปลูกไม้ผล	2.44	0.66	2.49	1.07	2.42	0.51	0.054
การปลูกพืชผัก	2.40	0.65	2.36	1.13	2.25	0.62	0.108

ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีแรงงานแตกต่างกันต่อการติดตามโครงการของพนักงาน
ธ.ก.ส. (ต่อ)

การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	จำนวนแรงงาน						ค่า F
	ไม่เกิน 3 คน		4 - 5 คน		6 คนขึ้นไป		
	(n=45)		(n=101)		(n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การปลูกพืชไร่	2.42	0.66	2.43	1.09	2.25	0.62	0.196

7) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกันต่อการ
ประชาสัมพันธ์โครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.37 เกษตรกรที่มีพื้นที่ 15-30 ไร่ และมีพื้นที่ 31-45 ไร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์โครงการแตกต่างกันกับ เกษตรกรที่มีพื้นที่ ต่ำกว่า 15 ไร่ และมากกว่า 45 ไร่ ทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 1 เรื่อง ได้แก่ วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. คือวิธีการจัดประชุม กลุ่มเกษตรกรที่มีพื้นที่ 15-30 ไร่, 31-45 ไร่ มีระดับความคิดเห็นมาก จากการสัมภาษณ์เกษตรกรให้เหตุผลว่าการจัดประชุมเกษตรกรได้มีการพบปะแลกเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารร่วมกัน สามารถทำให้เข้าใจระเบียบและหลักเกณฑ์ได้ดี ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นที่ต่ำกว่า 15 ไร่ และมากกว่า 45 ไร่ มีระดับความคิดเห็นน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่น้อยมักจะต้องประกอบอาชีพอื่นนอกจากการเกษตร จึงไม่ค่อยมีเวลามาร่วมประชุม สำหรับผู้ที่มีพื้นที่มากกว่า 45 ไร่ มักจะเป็นผู้มีฐานะดี มีการศึกษาสูงและสามารถรับทราบโดยวิธีการอื่นได้ เช่น การอ่านจากเอกสารโครงการ หรือใช้เวลาว่างไปสอบถามเอง

ส่วนการประชาสัมพันธ์โครงการ เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือเวลาในการประชาสัมพันธ์ สื่อที่ทาง

พนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์ เนื้อหาการประชาสัมพันธ์ และจำนวนครั้งในการ
ประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่พื้นที่แตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ

การประชาสัมพันธ์โครงการ	ขนาดพื้นที่								ค่า F
	ต่ำกว่า 15 ไร่		15 - 30 ไร่		31 - 45 ไร่		มากกว่า 45 ไร่		
	(n=35)		(n=37)		(n=66)		(n=32)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
เวลาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.									
เวลาเช้า	2.77	0.43	2.88	0.31	2.83	0.37	2.84	0.37	0.586
เวลาบ่าย	1.88	0.58	1.89	0.45	1.82	0.55	1.81	0.64	0.239
เวลากลางคืน	1.77	0.77	1.75	0.68	1.71	0.75	1.87	0.71	0.534
วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.									
การพบปะส่วนตัว	2.45	0.50	2.29	0.51	2.33	0.66	2.43	0.80	1.176
การประชุม	2.54b	0.56	2.86a	0.35	2.83a	0.37	2.59b	0.56	4.645**
การประกาศหอกระจายข่าว	1.91	0.70	2.40	0.64	2.31	0.59	2.09	0.82	2.205
การให้เกษตรกรสอบข้อ ๆ กันไป	1.54	0.61	1.67	0.57	1.74	0.50	1.47	0.56	1.806
สื่อที่ทางพนักงาน ธ.ก.ส. ใช้ประชาสัมพันธ์									
การใช้หอกระจายข่าว	2.00	0.77	2.29	0.66	2.36	0.60	2.22	0.83	2.171
การใช้วิทยุคลื่นที่ประชุม	2.71	0.45	2.06	0.41	2.13	0.41	2.53	0.76	2.105
การให้ลูกค้าสอบข้อ ๆ กันไป	1.48	0.56	1.67	0.52	1.75	0.55	1.78	0.70	1.998
การใช้เอกสาร	1.74	0.70	1.76	0.49	1.88	1.07	1.72	1.44	0.274

ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่พื้นที่แตกต่างกัน ต่อการประชาสัมพันธ์โครงการ (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์โครงการ	ขนาดพื้นที่										
	ต่ำกว่า 15 ไร่		15 - 30 ไร่		31 - 45 ไร่		มากกว่า 45 ไร่		ค่า F		
	(n=35)		(n=37)		(n=66)		(n=32)				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
จำนวนครั้งที่พนักงาน ช.ก.ส. ประชาสัมพันธ์	1.97	0.95	1.97	0.73	2.09	0.65	2.09	0.64	0.879		
เนื้อหาการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ช.ก.ส.											
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2.54	0.50	2.76	0.49	2.47	0.61	2.81	1.77	1.422		
วิธีดำเนินงานตามโครงการ	2.57	0.50	2.62	0.54	2.45	0.56	2.56	1.37	0.443		
วิธีการกู้เงิน	2.71	0.46	2.65	0.59	2.68	0.50	2.62	0.55	0.192		
วิธีการคืนเงินกู้	2.69	0.47	2.65	0.59	2.62	0.52	2.62	0.55	0.125		
การคัดเลือกเกษตรกร	2.54	0.56	2.60	1.25	2.56	1.28	2.37	1.31	0.242		
เข้าร่วมโครงการ											
การคัดเลือกพื้นที่ชดเชยน้ำ	2.43	0.74	2.70	1.19	2.34	1.06	2.12	0.71	2.090		
การประกอบกิจกรรมจากข้อ	2.34	0.84	2.59	1.26	2.34	0.98	2.34	1.38	0.498		
การติดตามโครงการ	2.40	0.65	2.59	1.26	2.34	1.61	2.22	1.45	0.474		
พนักงาน ช.ก.ส.											
ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ	2.60	0.49	2.78	1.15	2.39	0.52	2.78	1.26	2.285		
เมื่อเข้าร่วมโครงการ											

หมายเหตุ ** แตกต่างกันในทางสถิติระดับ .01

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกัน

ทางสถิติ

8) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.38 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน (ต่ำกว่า 15 ไร่, 15 - 30 ไร่, 31 - 45 ไร่, มากกว่า 45 ไร่) มีระดับความคิดเห็นต่อการคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพนักงาน ธ.ก.ส.ให้เกษตรกรตัดสินใจเอง จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.38 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ

การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ	ขนาดพื้นที่							
	ต่ำกว่า 15 ไร่		15 - 30 ไร่		31 - 45 ไร่		มากกว่า 45 ไร่	
	(n=35)		(n=37)		(n=66)		(n=32)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ลักษณะพื้นที่ชูป่อน้ำผ่านการคัดเลือก	2.68	0.63	2.75	0.49	2.73	0.51	2.78	1.24
ลักษณะดินของพื้นที่ชูป่อน้ำ	2.65	0.54	2.51	0.69	2.51	0.59	2.69	1.33
หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำ	2.63	0.49	2.59	0.55	2.57	0.50	2.66	1.31
การให้คำแนะนำวิธีคัดเลือกพื้นที่ชูป่อน้ำของเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส.	2.43	0.65	3.03	1.88	2.44	1.32	2.40	1.41

9) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.39 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน (ต่ำกว่า 15 ไร่, 15 - 30 ไร่, 31 - 45 ไร่, มากกว่า 45 ไร่) มีระดับความคิดเห็นต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ธ.ก.ส.

ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายละเอียดไว้ชัดเจนอยู่แล้ว จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่ต่างกันต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

การคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	ขนาดพื้นที่								ค่า F
	ต่ำกว่า 15 ไร่ (n=35)		15 - 30 ไร่ (n=37)		31 - 45 ไร่ (n=66)		มากกว่า 45 ไร่ (n=32)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ขนาดพื้นที่ของเกษตรกรที่จะ เข้าร่วมโครงการตามหลักเกณฑ์ ไม่น้อยกว่า 6 ไร่	2.74	0.56	2.84	0.37	2.74	0.53	2.39	1.63	1.424
วิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ									
จัดประชุมลูกค้ายานาการ	2.77	0.43	2.84	0.44	2.89	0.43	2.66	0.48	2.194
พบปะส่วนตัว	2.34	0.64	2.11	0.61	2.40	0.65	2.55	0.50	2.126
ให้เกษตรกรมีที่สนใจไป สมัครเอง	2.22	1.53	2.13	0.67	2.45	0.70	2.75	1.24	2.422
หลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ									
มีที่ดินแปลงเดียวกัน	2.74	0.44	2.67	0.53	2.64	0.48	2.40	0.61	2.689
มีแรงงานเพียงพอ	2.60	0.60	2.43	0.65	2.44	0.58	2.47	1.39	0.357
มีความซื่อสัตย์และอยากที่จะเข้าร่วม	2.86	0.35	2.73	0.56	2.60	0.65	2.65	1.29	0.893
เคยเป็นลูกค้าที่ดี	2.86	0.55	2.84	0.37	2.85	0.98	2.78	0.42	0.080

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

การคัดเลือกเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ	ขนาดพื้นที่								ค่า F
	ต่ำกว่า 15 ไร่ (n=35)	15 - 30 ไร่ (n=37)	31 - 45 ไร่ (n=66)	มากกว่า 45 ไร่ (n=32)					
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การให้สมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. ในกลุ่มเห็นชอบ	2.40	0.85	2.65	0.48	2.53	0.75	2.66	1.36	0.670
ลูกค้า ธ.ก.ส. ในท้องถิ่นของท่าน ที่ผ่านการคัดเลือก ท่านคิดว่า มีความเหมาะสมเพียงใด	3.06	1.57	3.13	1.47	4.06	2.75	4.03	2.99	2.251

10) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีพื้นที่แตกต่างกันต่อการให้บริการสินเชื่อโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.40 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน (ต่ำกว่า 15 ไร่, 15 - 30 ไร่, 31 - 45 ไร่, มากกว่า 45 ไร่) มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการสินเชื่อโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ ได้รับการชี้แจงถึงขั้นตอน วิธีการ รวมถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่จะได้รับการสนับสนุนสินเชื่อ จนสามารถเข้าใจได้ดี จึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

11) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.41 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน (ต่ำกว่า 15 ไร่, 15 - 30 ไร่, 31 - 45 ไร่, มากกว่า 45 ไร่) มีระดับความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมตามโครงการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดทำการฝึกอบรมส่วนใหญ่ พนักงาน ธ.ก.ส. เป็นผู้ดำเนินการให้ จึงทำให้เกษตรกร มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.41 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการฝึกอบรมตามโครงการ

การฝึกอบรมตามโครงการ	ขนาดพื้นที่									
	ต่ำกว่า 15 ไร่		15 - 30 ไร่		31 - 45 ไร่		มากกว่า 45 ไร่		ค่า F	
	(n=35)		(n=37)		(n=66)		(n=32)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
วิชาการที่ให้การฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงพอ	2.71	1.76	2.46	1.30	2.91	2.05	2.56	1.81	0.577	
เรื่องที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมเพียงพอ										
การทำไร่นาสวนผสม	2.86	1.65	2.76	1.26	2.66	0.51	3.03	1.66	0.567	
การปลูกไม้ผล	2.86	1.65	2.83	1.17	2.56	0.56	2.97	1.67	0.598	
การปลูกพืชผัก	2.77	1.70	2.78	1.20	2.97	1.83	2.78	1.79	0.179	
สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	2.39	0.65	2.77	0.65	2.33	0.59	2.20	0.73	0.496	
วิธีฝึกอบรม	2.77	1.68	2.46	1.28	2.85	1.87	2.62	1.81	0.450	
ระยะเวลาฝึกอบรมแต่ละครั้ง	2.68	1.69	2.27	1.35	2.70	1.94	2.44	1.90	0.575	
จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรม	2.63	1.68	2.11	1.35	2.73	2.10	2.43	1.90	0.934	

12) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

ผลการเปรียบเทียบดังปรากฏในตารางที่ 4.42 แสดงว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน (ต่ำกว่า 15 ไร่, 15 - 30 ไร่, 31 - 45 ไร่, มากกว่า 45 ไร่) มีระดับความคิดเห็นต่อการติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส. ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรนั้น ไม่มีอิทธิพลที่จะส่งผลถึงการติดตามโครงการจนเห็นความแตกต่างที่แน่ชัด เนื่องจากการถือครองพื้นที่ก็ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าทำการเกษตรจากบ่อน้ำของโครงการ ได้ดี ที่สุดจึงทำให้เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน ธ.ก.ส.

การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	ขนาดพื้นที่										ค่า F
	ต่ำกว่า 15 ไร่		15 - 30 ไร่		31 - 45 ไร่		มากกว่า 45 ไร่				
	(n=35)		(n=37)		(n=66)		(n=32)				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ ใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำ	2.46	0.74	2.35	0.67	2.27	1.10	1.91	0.82	2.335		
การติดตามการทำงานของ เครื่องจักร	1.91	0.74	2.16	0.73	2.44	1.79	1.81	0.59	2.397		
การตรวจรับบ่อน้ำของ พนักงาน ธ.ก.ส.	2.40	0.69	2.30	0.70	2.41	1.05	2.09	0.6	1.102		
การให้คำแนะนำการปลูกพืชจากพนักงาน ธ.ก.ส.											
การทำไร่นาสวนผสม	2.51	0.61	2.38	0.72	2.41	0.63	2.41	1.41	0.940		
การปลูกไม้ผล	2.48	0.61	2.40	0.60	2.41	0.58	2.66	1.81	0.944		

ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ต่อการติดตามโครงการของพนักงาน
ธ.ก.ส. (ต่อ)

ขนาดพื้นที่									
การติดตามโครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส.	ต่ำกว่า 15 ไร่ (n=35)		15 - 30 ไร่ (n=37)		31 - 45 ไร่ (n=66)		มากกว่า 45 ไร่ (n=32)		ค่า F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การปลูกพืชผัก	2.34	0.72	2.35	0.67	2.33	0.62	2.47	1.87	1.680
การปลูกพืชไร่	2.43	0.61	2.30	0.66	2.41	0.58	2.56	1.85	1.564

4.6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการศึกษาดังปรากฏในตารางที่ 4.1 - 4.42 พบว่า

เป็นไปตามสมมติฐานเกือบทั้งหมด แต่ในบางเรื่องแตกต่างกันคือ

(1) เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการแตกต่างกัน
ในทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 เรื่องคือ

ก) การประชาสัมพันธ์โครงการ ได้แก่เนื้อหาที่ใช้ประชาสัมพันธ์ คือ
การคัดเลือกเกษตรกร

ข) การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ หลักเกณฑ์ที่ใช้
คัดเลือก คือการมีที่ดินแปลงเดียวกันไม่น้อยกว่า 6 ไร่

เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการแตกต่างกัน
ในทางสถิติ ที่ระดับ .05 มี 1 เรื่องคือ

ก) การให้บริการสินเชื่อโครงการ ได้แก่วิธีการจ่ายเงินกู้ คือ วิธีการ
จ่ายเป็นเงินสด

(2) เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 เรื่อง คือ

ก) การประชาสัมพันธ์โครงการ ได้แก่ ช่วงเวลาการประชาสัมพันธ์โครงการ คือการประชาสัมพันธ์ในช่วงเวลาเช้า

(3) เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 เรื่อง คือ

ก) การประชาสัมพันธ์โครงการ ได้แก่วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการของพนักงาน ธ.ก.ส. คือ การจัดประชุม

ตารางที่ 4.43 สรุปความแตกต่างระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมในโครงการ จำแนกตาม
สภาพพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ความคิดเห็นต่อกิจกรรม	ลักษณะบางประการทางเศรษฐกิจและสังคม			
	อายุ	การศึกษา	แรงงาน	พื้นที่
(1) การประชาสัมพันธ์				
1.1 เวลาการประชาสัมพันธ์				
- เวลาเช้า	-	**	-	-
1.2 วิธีการประชาสัมพันธ์				
- การจัดประชุม	-	-	-	**
1.3 เนื้อหาที่ใช้ประชาสัมพันธ์				
- วิธีการคัดเลือกเกษตรกร	**	-	-	-
(2) การคัดเลือกพื้นที่ชดบ่อน้ำ	-	-	-	-
(3) การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ				
3.1 หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือก	-	-	-	-
- ต้องมีที่ดินแปลงเดียวกัน				
ไม่น้อยกว่า 6 ไร่	**	-	-	-
(4) การให้บริการสินเชื่อโครงการ				
4.1 วิธีการจ่ายเงินกู้				
- การจ่ายเป็นเงินสด				
ให้แก่เกษตรกร	*	-	-	-
(5) การฝึกอบรมเกษตรกร	-	-	-	-
(6) การติดตามโครงการ	-	-	-	-

หมายเหตุ ** มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4.7 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการปรับปรุงที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าวของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษากลุ่มเกษตรกรตัวอย่างใน อำเภอ เมือง หนองเรือ หนองสองห้อง แวงใหญ่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส. ที่มีการให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งที่สามารถพบปะกันได้ง่ายกับสมาชิกผู้ที่ขาดหายไป ให้เป็นผู้ที่จะต้องไปแจ้งข่าวสารให้ทราบ
- 2) สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์โครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส. ที่มีการให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะให้พนักงาน ธ.ก.ส. มีการประชุมเกี่ยวกับโครงการบ่อย ๆ ซึ่งจะมีการพูด ปรัชชาหรือระหว่างเกษตรกรด้วยกัน หรือเกษตรกรกับพนักงาน ธ.ก.ส.
- 3) ชนิดของเนื้อดินบริเวณชลประทาน เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า การคัดเลือกบริเวณชลประทาน ควรจะพิจารณาเลือกบริเวณที่มีเนื้อดินเหมาะสมที่สุดในเขตพื้นที่ที่จะต้องชลประทาน
- 4) ราคาค่าชลประทานของโครงการ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า เฉพาะกรณีเกษตรกรผู้ที่สามารถหาเลือกจ้างชลประทานได้ในราคาถูก และผู้ที่มีความต้องการจะไปจ้างเหมาชุดเองควรจ่ายค่าชลประทานเป็นเงินสด แล้วให้พนักงานออกไปติดตามตรวจสอบรูปร่างและขนาดบ่อเอง

ตารางที่ 4.44 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
	(N=170)	
1. ราคาชุดบ่อน้ำไม่มีความเหมาะสม	84	49.41
2. ชนิดของเนื้อดินบริเวณชุดบ่อน้ำไม่มีความเหมาะสม	61	35.88
3. วิธีการประชาสัมพันธ์โครงการ ที่พนักงาน ธ.ก.ส. ให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	28	16.47
4. สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์โครงการ ของพนักงาน ธ.ก.ส. ที่มีการให้เกษตรกรบอกต่อ ๆ กันไป	21	12.35